

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
Кафедра китайської філології

Кваліфікаційна робота магістра з китайської філології
на тему:

ФУНКЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ СТРУКТУРИ "ТОПК-КОМЕНТАР"
У ТЕКСТАХ ОФІЦІЙНО-ДІЛОВОГО СТИЛЮ СУЧАСНОЇ КИТАЙСЬКОЇ
МОВИ

Студентки групи Мкит 52-23

факультету східної і слов'янської філології
денної форми навчання

Освітньої програми

Китайська мова і література та переклад,
західноєвропейська мова

Спеціальності 035 Філологія

Спеціалізації 035.065 Східні мови
та літератури (переклад включно),
перша - китайська

Мандріченко Софії Дмитрівни

Науковий керівник:

к. філос. н., доц.

Беля Володимир Валерійович

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СТРУКТУРИ "ТОПІК-КОМЕНТАР" У ТЕКСТАХ ОФІЦІЙНО-ДІЛОВОГО СТИЛЮ СУЧАСНОЇ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ	
1.1. Структура "топік-коментар" в сучасних лінгвістичних дослідженнях.....	6
1.2. Поняття функціонального стилю та дослідження функціональних стилів у сучасній китайській лінгвістиці.....	13
1.3. Особливості офіційно-ділового стилю сучасної китайської мови.....	20
Висновки до Розділу 1	26
РОЗДІЛ 2. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ СТРУКТУРИ "ТОПІК-КОМЕНТАР" У ТЕКСТАХ ОФІЦІЙНО ДІЛОВОГО СТИЛЮ СУЧАСНОЇ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ	30
2.1. Методологія теорії інформаційної структури речення в сучасних дослідженнях структури "топік-коментар".....	30
2.2. Методи функціональної лінгвістики в дослідженні текстів офіційно-ділового стилю китайської мови.....	36
Висновки до Розділу 2	41
РОЗДІЛ 3. ФУНКЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ СТРУКТУРИ "ТОПІК-КОМЕНТАР" У ТЕКСТАХ ОФІЦІЙНО ДІЛОВОГО СТИЛЮ СУЧАСНОЇ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ	44
3.1. Синтаксичні аспекти структури "топік-коментар" в офіційно-ділових текстах.....	44
3.2. Граматичні особливості структури "топік-коментар" у текстах офіційно-ділового стилю китайської мови.....	54
Висновки до Розділу 3	67
ВИСНОВКИ	70
摘要	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	77

ВСТУП

Китайська мова є однією з найважливіших мов світу, її значення в сучасному глобальному середовищі зростає завдяки економічному, політичному та культурному впливу Китаю. Особливу увагу дослідників привертають різні аспекти китайської мови, серед яких важливе місце займають офіційно-ділові тексти. Ці тексти відіграють ключову роль у бізнес-комунікації, формуванні договірних відносин та юридичної взаємодії в китайському суспільстві. Саме тому їх структура, граматичні особливості та функціональна організація є важливим об'єктом лінгвістичних досліджень.

У межах цього дослідження ми звертаємо увагу на структуру "топік-коментар" в офіційно-ділових текстах сучасної китайської мови. Структура "топік-коментар" є основним елементом інформаційної організації текстів, що дозволяє ефективно передавати як відому, так і нову інформацію, забезпечуючи точність та зрозумілість комунікації. Вивчення цієї структури в контексті офіційно-ділового стилю має не тільки теоретичну, але й практичну значущість, оскільки дозволяє краще зрозуміти механізми комунікації у формальному стилі китайської мови.

Актуальність теми визначається зростанням впливу китайської мови в міжнародному діловому та дипломатичному середовищі. Вивчення офіційно-ділових текстів, зокрема ділових листів, дозволяє глибше зрозуміти специфіку їхньої структури та функціонування в різних комунікативних ситуаціях. Структура "топік-коментар" є невід'ємною частиною граматичної організації офіційних текстів, тому її аналіз дозволяє не тільки побудувати точнішу картину мовних процесів, але й сприяє вдосконаленню необхідних навичок перекладу.

Метою роботи є дослідження функційних особливостей структури "топік-коментар" у текстах офіційно-ділового стилю сучасної китайської мови.

Досягнення мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

- узагальнити визначення структури "топік-коментар" в сучасних лінгвістичних дослідженнях;
- визначити поняття функціонального стилю та особливості офіційно-ділового стилю сучасної китайської мови;

- проаналізувати методологічні засади дослідження інформаційної структури речення, що стосуються структури "топік-коментар" в офіційних текстах китайською мовою;

- дослідити синтаксичні аспекти структури "топік-коментар" у текстах офіційно-ділового стилю китайської мови та їх вплив на організацію та передачу інформації;

- схарактеризувати граматичні особливості структури "топік-коментар" у текстах офіційно-ділового стилю китайської мови.

Об'єктом дослідження є структура "топік-коментар" у текстах офіційно-ділового стилю сучасної китайської мови.

Предметом дослідження є функційні особливості структури "топік-коментар" у текстах офіційно-ділового стилю китайської мови.

Матеріалом дослідження слугують офіційно-ділові листи китайської мови.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети були використані зіставний та контекстуальний методи. *Зіставний та структурний методи* були використані для аналізу інформаційної структури китайських офіційно-ділових текстів, визначення їх функційних особливостей у китайській мові, виокремлення суттєвих ознак досліджуваних аспектів структури "топік-коментар". *Контекстуальний та функційний аналіз* застосований для аналізу способів вживання структури "топік-коментар" в офіційних текстах китайської мови, що дало змогу зрозуміти її семантичні та комунікативні особливості. *Конструктивний метод* використано для створення моделей взаємодії топика і коментаря. Під час відбору матеріалу дослідження використано *метод суцільної вибірки*.

Практичне значення роботи полягає в можливості використання отриманих результатів для вдосконалення процесу перекладу офіційних документів з китайської мови, а також у викладанні курсів, пов'язаних із граматикою та лексикою китайської мови, особливо в контексті офіційно-ділових текстів.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що вперше було проведено комплексне дослідження структури "топік-коментар" в офіційно-ділових текстах китайської мови з акцентом на ділові листи. Це дослідження дозволило виявити

специфічні мовні засоби, які використовуються для передачі інформації в цих текстах.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, анотації та списку використаної літератури. Обсяг роботи становить 79 с.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СТРУКТУРИ "ТОПІК-КОМЕНТАР" У ТЕКСТАХ ОФІЦІЙНО-ДІЛОВОГО СТИЛЮ СУЧАСНОЇ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ

1.1. Структура "топик-коментар" в сучасних лінгвістичних дослідженнях

Структура "топик-коментар" вважається однією з найбільших особливостей китайської мови. Вона відрізняє китайську мову від багатьох інших мов та пояснює, як влаштована структура речення в китайській мові (Li & Thompson, 1981).

Через важливість поняття "топик" в граматиці китайської мови її можна назвати мовою, "орієнтованою на топик" або "топиковою" (topic-prominent language) (с. 15). На думку Чарльза Лі та Сандри Томпсон (1981) топик – це те, про що йдеться в реченні, він зазвичай стоїть на початку речення і завжди стосується чогось, про що, на думку мовця, співрозмовник має деякі знання, а коментар, натомість, описує топик, наприклад: "Я вже бачив Чжан Саня" (张三我已经见过了), де 张三 – це топик, 我已经见过了 – коментар. Крім того, топик задає просторові, часові або індивідуальні рамки, в яких функціонує головна предикація (с. 15).

Зі свого боку, Ши Дінсюй (2000) уточнює поняття "топик" і детально описує його властивості. На думку дослідника, "топик-коментар" – це синтаксична конструкція, що використовується для виконання певних функцій дискурсу. Топик є немаркованою (unmarked) іменною групою або її еквівалентом, що передує основній частині речення (clause) та пов'язана з ним. Основна частина речення, пов'язана з топиком, називається коментарем (с. 386).

До того ж, як зауважує Чжао Юаньжень (2011), топик завжди стосується або того, про що слухач вже знає, тобто є конкретним (definite), або стосується класу об'єктів (entities), тобто є загальним (generic) (Chao, 2011, с. 99).

В китайській мові не обов'язково позначати, чи є іменники (суб'єкти) визначеними або невизначеними, хоча 那 nà "той" може використовуватися для позначення визначеності, а 一 yī "один" – для позначення невизначеності, як у

прикладах 1) "Ту собаку я вже бачив" (那只狗我已经看过了); 2) "Собаку я вже бачив" (一只狗我已经看过了) (Li & Thompson, 1981, с. 86).

Чжао Юаньжень (1979) зазначає, що 一个 yī ge, 一件 yī jiàn рідко вживається на початку речення, частіше кажуть 有一个 yǒu yī ge, 有个 yǒu ge "хтось, якийсь" або навіть просто 有 yǒu, наприклад: "Хтось прийшов" (有人来了). Так само використовується і 有时候 yǒu shíhòu "іноді", 有地方 yǒu dìfāng "десь, якесь місце" (с. 47). Слід також звернути увагу на слово 些 xiē у словосполученнях 有一些 yǒu yī xiē, 有些 yǒu xiē "деякі, декілька", наприклад: "Деякі люди не їдять часник" (有些人不吃蒜), де 有些人 є топіком, а 不吃蒜 – коментарем (с. 47).

Щодо визначених суб'єктів Чжао надає як приклад такі вирази – 个个儿人 gè gè rén "кожен, кожна людина" і 件件事 jiàn jiàn shì "кожна справа", які повинні ставитися на початку речення або перед перехідним дієсловом: 1) "Кожна пара взуття зносилася" (双双鞋都穿破了); 2) "Він називає всіх старими друзями" (他管人人都叫老朋友) (Chao, 1979, с. 47).

Однак на думку Ши Дінсюя (2000), не все, що мовець виокремлює як головне і ставить на початок, може бути синтаксично представлено як топік. Іменне словосполучення 一件事 yī jiàn shì "справа, річ" у прикладі нижче є тим, про що хоче сказати мовець, але не є топіком: "Я хочу сказати мамі про одну річ" (一件事我想告诉妈妈). Тільки якщо об'єкт або подія обговорювалася в попередньому дискурсі, іменне словосполучення може функціонувати як топік (с. 387).

Описуючи ознаки топіка та коментаря, Лі та Томпсон (1989) зауважують, що топік може бути відокремлений від решти речення (що називається коментарем) паузою або однією з паузових часток (pause particles) – 啊 a (або її фонетичним варіантом 呀 ya), 么 me, 呢 ne або 吧 ba. Ці паузові частки можна назвати маркерами топіку (topic markers), оскільки вони слугують для позначення топіку, водночас

маркери топіку, а також пауза, не є обов'язковими. Таким чином, речення вище, наприклад, також може бути виражене так: (那只狗 (啊, 么, 呢), 我已经看过了) (с. 86).

Топік від суб'єкта відрізняє те, що суб'єкт завжди повинен мати пряме семантичне відношення до дієслова як той, що виконує дію або існує у стані, названому дієсловом, але для топіка це не обов'язково. Суб'єкт не визначається позицією або узгодженням, і, насправді, у звичайній розмові суб'єкт може взагалі бути відсутнім: "Вчора дві години читав книгу" (昨天念两个钟头的书), де 昨天 – топік (Li & Thompson, 1989, с. 87).

Ч. Лі та С. Томпсон (1989) розділяють речення з топіком та/або суб'єктом на такі види:

1. *Речення з суб'єктом і топіком*: (那只狗我已经看过了). У цьому реченні топіком є 那只狗 nà zhī gǒu "та собака", оскільки він вказує на те, про що йдеться у реченні, є визначеним, стоїть у початковій позиції речення, і після нього може стояти паузова частка. Однак це не є суб'єкт, оскільки не пов'язаний з дієсловом 看 "бачити". Натомість суб'єкт, який має такий зв'язок з дієсловом 看 – це 我 wǒ "я". Отже, речення має як топік 哪只狗, так і суб'єкт 我.

2. *Речення, в яких суб'єкт і топік тотожні*: "Я люблю їсти яблука" (我喜欢吃苹果). У цьому реченні займенник 我 є суб'єктом, оскільки воно знаходиться у відношенні з дієсловом 喜欢. Він також є топіком речення, оскільки задовольняє всі умови для того, щоб бути топіком, тобто є визначеним, є тим, про що йдеться в реченні, і після нього може бути пауза.

3. *Речення без суб'єкта*: "Ту книгу опублікували" (那本书出版了). 那本书 nà běn shū "та книга" явно є топіком, але не є суб'єктом, оскільки не має відношення до дієслова 出版 chūbǎn "публікувати, видавати". Іншими словами, книга не видається сама по собі; хтось або якась установа видає її.

4. *Речення без топіка*. Існує два типи речень без топіка: один з них не має топіка, оскільки тема зрозуміла з контексту, наприклад: "– Ти не бачив Лі Си? – Ні, не бачив" (你看过李四没有? 没看过). У відповіді не обов'язково повинен бути топік або суб'єкт 我, тому що в запитанні зверталися до 你 пі "ти", а в китайській мові топіки, які є зрозумілими з контексту, зазвичай не потребують висловлення (Li & Thompson, 1989, с. 89)

Другий тип речень без топіка – це речення, в якому немає визначеного (definite) чи загального (generic) іменникового словосполучення або вони не є тим, про що йдеться в реченні. У таких реченнях суб'єктом зазвичай є невизначене (indefinite) іменне словосполучення, яке не може стояти в початковій позиції речення і не може бути топіком. Натомість неозначене іменникове словосполучення повиненно стояти після дієслова. Такі речення називаються презентативними (presentative), оскільки вони побудовані таким чином, щоб "представляти" неозначене іменне словосполучення у мовленні. Наприклад: 1) "Зайшла людина" (进来了一個人); 2) "Пішов дощ" (下雨了). У першому реченні 一个人 yī ge rén "людина" є суб'єктом, але не є топіком, тому що не є визначеним, не є загальним, а також не стоїть на початку речення, натомість вводить у дискурс раніше невідому особу. В другому реченні 雨 yǔ "дощ" – суб'єкт, що відноситься до дієслова 下 xià "іти, спускатися". Однак в реченні: "Дощ був сильний" (那场雨下得很大), 雨 – це і суб'єкт, і топік (Li & Thompson, 1989, с. 90).

Існує також інший вид речень з подвійним суб'єктом (double-subject sentences), який виділяють Лі та Томпсон (1989). В цих реченнях топік є цілим, а суб'єкт – його частиною. Наприклад, у реченні: "У цієї дівчини великі очі (这个女孩眼睛很大) 这个女孩 zhège nǚhái – це один суб'єкт, а 眼睛 – другий, 很大 hěn dà – предикат, але з точки зору схеми "топік-коментар", 这个女孩 – це топік, а 眼睛很大 – коментар. В даному випадку топік володіє суб'єктом. Натомість у реченні "З п'яти яблук два зіпсувалися"(五个苹果两个坏了), 五个苹果 – це один суб'єкт, а 两个 – другий, 坏了 –

предикат, з точки зору схеми "топік-коментар", 五个苹果 – це топік, 两个坏了 – коментар. Тут топік називає клас, а суб'єкт підгрупу цього класу (с. 92).

Ми можемо бачити, що Лі та Томпсон проводять грань між топіками та суб'єтами. На противагу цій точці зору, Чжао Юаньжень (1968) їх чітко не розділяє. На його думку, більшість речень китайської мови складаються з суб'єкта (іменного словосполучення) і предиката (решти речення), в той же час за характеристиками маючи на увазі "топік" і "коментар", відповідно. Тобто Чжао розглядає "топік" не як граматичну одиницю, відмінну від "суб'єкта", а скоріше як спосіб висловити значення, яке передає іменне словосполучення (с. 46).

Ши Дінсюй (1998) також наводить приклад з подвійним підметом (суб'єктом) 双重主语句 shuāngchóng zhǔyǔjù (double nominative sentence) як другий тип китайського топіка: "Жоден з них не прийшов" (他们谁都没来). Тут між топіком 他们 tāmen "вони" і суб'єктом 谁 shuí "хто" відсутні відношення підпорядкування, вони також не можуть бути з'єднані за допомогою присвійної частки 的 de. Тобто між топіком 他们 і будь-яким компонентом у складі коментаря 谁都没来 shuí dōu méi lái "ніхто не прийшов" немає зв'язку, усе речення будується тільки на основі відношень "характеризації" (有关 yǒuguān (aboutness)) і є "топіком китайського типу" 汉语式的主题句 hànyǔ shì de zhǔtí jù (с. 47).

На думку Ши Дінсюя, топік китайського типу – це специфічна мовна структура, основою якої є поняття "характеризації" (aboutness). Топік китайського типу – це іменна група або її еквівалент, яка розташована на початку речення і зв'язана з основною частиною речення, яке виступає в ролі коментаря. Ши Дінсюй визначив кілька різновидів таких топіків, які можуть відрізнятися синтаксичними функціями та зв'язком з коментарем. Ши Дінсюй відзначає, що топік китайського типу завжди пов'язаний з дієсловом і не має незалежних синтаксичних функцій. Хоча дослідник визначає топік китайського типу як такий, що може бути незалежним від коментаря, між тим згодом уточнює, що топік китайського типу завжди має певний зв'язок з коментарем, навіть якщо цей зв'язок не є таким

очевидним або прямим, як у традиційних конструкціях "топік-коментар". У цьому контексті він вводить термін "dangling topic" (dangling у пер. з англ. – звисаючий, обірваний), щоб підкреслити, що хоча зв'язок може бути слабким або непрямим, він все ж таки існує (Shi, 1998, с. 46; Shi, 2000, с. 389).

Дослідник також виокремлює конструкції з фразеологічними одиницями в ролі присудка як третій вид "топіка китайського типу". Наприклад: "Вони дивляться один на одного. Дослівно: Вони, ти дивишся на мене, я дивлюсь на тебе" (他们你看我, 我看你). Топік 他们 tāmen не пов'язаний безпосередньо з фразеологічною одиницею 你看我, 我看你 nǐ kàn wǒ, wǒ kàn nǐ, тому 他们 є топіком китайського типу. Більше того, фактичний зміст фрази 你看我, 我看你 явно відрізняється від загального сенсу конструкції, адже 我 wǒ і 你 nǐ не означають конкретних осіб. Тому словосполучення 你看我, 我看你 необхідно розглядати як фразеологічну єдність в ролі предикату, а номінативний елемент, який стоїть перед ним, – як суб'єкт (Shi, 1998, с. 48).

Зважаючи на те, що топік повинен знаходитися на початку речення, необхідно відмітити такі елементи, як часові та локативні фрази (time and locative phrases), які теж виступають в ролі топіка: 1) "Вчора він був дуже схвилюваний" (昨天他很紧张), де 昨天 – топік, 他很紧张 – коментар; 2) "Ці фотографії не влізуть у цей конверт" (信封里装不进这些照片), де 信封里 – топік, 装不进这些照片 – коментар. В цих реченнях часові та локативні фрази вважаються топіками, оскільки вони задають рамки для решти речення, є визначеними і після них може стояти паузова частка (Li & Thompson, 1989, с. 94).

Варто зазначити, що іноді топік може виступати в ролі дієслова або навіть групи дієслів: "Щодо навчання в США, уряд вже давно прописав положення" (到美国留学政府早规定了办法). В цьому прикладі 到美国留学 – топік, 政府早规定了办法 – коментар. Топіком також може бути ціле речення: "Коли на історичному факультеті буде засідання, я можу повідомити йому (про це)" (历史系开会我可以跟他提一提).

Тут 历史系开会 є топіком, 我可以跟他提一提 – коментарем (Li & Thompson, 1989, с. 99).

Більше того, топік може розташовуватися не на початку всього речення, а на початку речення, частиною якого він є: "Я думаю, що той одяг мені пасує" (我想那件衣服我穿起来很好看). Це речення є складнопідрядним, де підрядна частина має як топік (那件衣服), так і суб'єкт (我). Чи може топік підрядного речення бути окремо від суб'єкта, залежить від головного дієслова. Зазвичай лише дієслова говоріння (наприклад, 说 shuō "говорити", 提议 tíyì "пропонувати") та розумової діяльності (наприклад, 觉得 "припускати", 想 "думати") дозволяють такі відмінності (Li & Thompson, 1989, с. 99).

Топік є не лише граматичною особливістю, але й ключовим елементом дискурсу. Під дискурсом мається на увазі контекст, у якому виникає речення, чи то розмова, абзац, розповідь, чи будь-яка інша мовна ситуація.

Топік може пов'язувати речення з попереднім дискурсом (preceding discourse), посиляючись на вже згадану інформацію. Наприклад:

А: 我在心裏学校教书。 "Я викладаю в школі Сінгуо".

Б: 哦! 心裏学校, 哪儿有一位张先生你认识不认识? "О! Школа Сінгуо, ви знаєте там пана Чжана?"

У цьому прикладі топік 心裏学校 у висловлюванні Б безпосередньо пов'язаний із тим, що сказав А.

Інша функція топіка в дискурсі полягає у протиставленні елементів, тобто, коли мовець хоче протиставити два предмети, він розташовує їх як топіки в контрастних реченнях. Наприклад: "Одяг краще новий, а друзі краще старі" (衣服新的好; 朋友旧的好) (Li & Thompson, 1989, с. 100).

Лі та Томпсон (1989) також відзначають таке явище як кореферентність (coreference). Кореферентність – це явище, коли два або більше іменники або займенники в різних реченнях посиляються на одну й ту саму особу або предмет. У

дискурсі це важливо для зв'язності тексту, дозволяючи уникати повторення одних і тих самих іменників. Автори надають спочатку приклад англійською: "Джон навчався в коледжі в Каліфорнії. Він вивчав лінгвістику." John went to college in California. He majored in linguistics. Суб'єкти John та He є кореферентними, оскільки вони стосуються тієї самої особи. Натомість у китайській мові суб'єкт у другому реченні зазвичай не згадується, хоча він також може бути присутнім: (张三是在加州念的大学专修语言学) (с. 102).

Важливою особливістю топіка в китайській мові є те, що, коли топік і суб'єкт відмінні, саме топік визначає посилання на відсутнє іменне словосполучення у наступному реченні. Наприклад: "У цього дерева велике листя, тому (воно) мені не сподобалось" (哪棵树叶子大, 所以我不喜欢). Відсутній іменник "воно" стосується топіка 哪棵树 "те дерево", а не суб'єкта 叶子 "листя" (Li & Thompson, 1989, с. 102).

Підбиваючи підсумки, ми дослідили визначення топіку та топіку китайського типу, а також загальні особливості структури "топік-коментар" в китайській мові. Роботи лінгвістів, таких як Чарльз Лі, Сандра Томпсон, Чжао Юаньжень і Ши Дінсюй, дозволили глибше зрозуміти синтаксичні та граматичні функції топіка, визначити відмінності топіка від суб'єкта. Висновки дослідження допомагають краще усвідомити роль топіка у побудові речень і тексту в китайському дискурсі.

1.2. Поняття функціонального стилю та дослідження функціональних стилів у сучасній китайській лінгвістиці

Поняття стилю є центральним у стилістиці та вихідним для багатьох інших стилістичних понять. Воно складає основу терміну "стилістика" (від лат. *stilys* та гр. *stylos*), що визначає науку про стилі.

До сьогодні в лінгвістичній стилістиці не сформувалося єдиного загальноприйнятого визначення поняття "стиль". Хоча існує багато спроб дати йому визначення, в основних дефініціях здебільшого відображаються основні

характеристики стилю. Це пов'язано з тим, що поняття стилю є багатограним і може бути визначене за різними критеріями.

Як семіотичне поняття стиль – це особлива символічно значуща властивість людської діяльності, що виникає в результаті вибору суб'єктом певного способу діяльності (манери поведінки) у межах загальноприйнятих норм і несе інформацію про суб'єкт (належність до певної соціальної групи, соціальну роль, орієнтацію на певні цінності й морально-етичні норми, особисті якості і психічний стан. Це є найзагальніше визначення стилю, його можна застосовувати для всіх сфер людської діяльності й життя (мова, література, мистецтво, виробництво, побут), де проявляється стильова організація (Мацько, 2003).

У той час як загальносеміотичне визначення охоплює всі сфери діяльності, лінгвістичне поняття стилю стосується конкретнішої сфери, а саме: мови як системи; мовної діяльності; мовців як суб'єктів і об'єктів мовної діяльності та текстів і висловлень як продукту мовної діяльності. За словами Л. І. Мацько (2003): "Стиль мови – це тип форми мови, яка є результатом творчої діяльності мовців, результатом опредмечення чи переопредмечення їхніх творчих можливостей" (с. 141).

У галузі стилістичних досліджень розрізняють мовний і функціональний стилі.

Мовний стиль, з точки зору теоретичної стилістики, – історично сформований, суспільно усвідомлений різновид загальнонаціональної літературної мови, який відрізняється принципами добору, організацією мовних засобів і самими мовними засобами відповідно до сфери суспільних стосунків. Це сукупність мовних засобів, що зумовлюється змістом, метою, характером висловлювання (Коломієць, 2019, с. 14).

Функціональний стиль – це різновид мовлення, який характеризується своїми специфічними лексичними, фразеологічними та морфолого-синтаксичними засобами. Він використовується для реалізації основних функцій мови, таких як спілкування, передача інформації та вплив на аудиторію. Оскільки мова, функціонуючи у різних сферах суспільного життя, набуває типових стильових ознак, то стиль мовлення визначається як певна система використання мовних засобів, з яких формується кожен зі стилів мови з метою реалізації її суспільних функцій.

Функціональний стиль пов'язаний з певною сферою суспільно-виробничої діяльності мовців і має свою специфіку використання, призначення, свої ознаки і мовні засоби. Серед основних функціональних стилів виділяють: епістолярний, конфесійний, науковий, офіційно-діловий, публіцистичний, розмовно-побутовий та художній (Коломієць, 2019, с. 14).

Л. І. Мацько (2003) вважає, що функціональний стиль – це суспільно усвідомлений внутрішньо цілісний (звідси поняття "гармонія стилю") спосіб використання мови, принцип вибору і комбінування мовних засобів, який забезпечує реалізацію функції суб'єктивно-духовного впливу (с. 141).

Функціональні стилі – різновиди літературної мови, які виокремлюються відповідно до колективно усвідомлюваних типів спілкування і функцій мови в різних сферах суспільної комунікації. Кожен стиль характеризується принципами відбору, комбінації та трансформації мовних засобів; диференційними ознаками (відхиленнями від інших стилів); стильовими (мовленнєва системність, тобто спосіб добору й організації мовних засобів у певному типі мовлення; внутрішня норма: межі стилю, межі усної або писемної форми спілкування, специфіка жанрового різновиду в межах стилю) і стилістичними нормами (мовні засоби, за якими закріпилося певне емоційне чи емоційно-експресивне забарвлення) (Попович & Марчук, 2017, с. 14).

Такі дослідники, як М. С. Зарицький (2001) та П. С. Дудик (2005), не розмежовують поняття "стиль" і "функціональний стиль". Однак, аналіз їхніх визначень свідчить, що насправді вони мають на увазі саме "функціональний стиль".

На думку М. С. Зарицького (2001), стиль – це сукупність мовних засобів, пов'язаних між собою, які обслуговують певну сферу інформаційної діяльності людини. Вони використовуються для створення та сприйняття текстів, що виконують комунікативні, науково-пізнавальні та художньо-естетичні функції. Ідеться про функціональний стиль, що є історично сформованим різновидом літературної мови, яка постійно використовується в певній сфері суспільної діяльності (с. 26).

Як зауважує П. С. Дудик (2005), стиль – одна з підсистем мови, яка відрізняється від інших за лексикою, фразеологією, структурою речень і мовними

зворотами. Найчастіше виділяють такі стилі: розмовно-побутовий, офіційно-діловий, науковий, художній, публіцистичний, конфесійний і епістолярний (с. 57).

Тож думки багатьох українських дослідників загалом збігаються щодо поняття "функціональний стиль". Мовний стиль описує загальні риси і принципи, які характерні для літературної мови в широкому сенсі, тоді як функціональний стиль більше зосереджується на певних мовних засобах та їх використанні у конкретних соціальних і комунікативних контекстах.

У китайській мовознавчій традиції існує декілька термінів для позначення поняття "стиль": 修辞 *xīcí*, 文体 *wéntǐ*, 风格 *fēnggé*, 词章 *cízhāng*. У всі ці терміни китайські вчені вкладають різний зміст, а межі філологічних дисциплін, які позначають ці терміни, доволі нечіткі та досі не визначені. Наукова дефініція поняття "修辞" і схожих з ним понять потребують глибокого і конструктивного вивчення як у площині китайської мови, так і літератури (Шевченко, 2011, с. 199).

Чень Вандао (1997) розмежовує значення понять 修 та 辞 на два типи: вузьке та широке. У вузькому значенні 修 розуміють як "прикрашати", а 辞 як "писемне мовлення", тобто 修辞 означає "прикрашати писемне мовлення". У широкому значенні 修 розглядається як "впорядковувати або використовувати", а 辞 як "мовлення", отже, 修辞 означає "впорядковувати мовлення, використовувати засоби мовлення" (с. 24).

У Ліцюань (2020) дає таке визначення 修辞: "修辞 – це свідома, активна мовна діяльність, у якій мовець, адаптуючи мову відповідно до теми та ситуації, намагається досягти якомога кращого виразного ефекту для досягнення конкретної комунікативної мети" (с. 312).

"Словник сучасної китайської мови" (现代汉语词典) (2005) містить такі тлумачення терміну "стиль":

修辞 xiūcí – це поняття, що позначає прикрашання писемного тексту через використання спеціальних стилістичних прийомів. Відповідно, 修辞学 xiūcí xué є наукою, яка досліджує ці прийоми.

语体 yǔtǐ – це система мовних засобів, які змінюються залежно від контексту, цілі, адресата та ситуації спілкування. Зазвичай розрізняють два основні типи: розмовний (口语语体 kǒuyǔ yǔtǐ) та книжний (书面语体 shūmiàn yǔtǐ).

文体 wéntǐ – це літературний жанр або форма твору. Наприклад, це може бути діловий лист, рекламний текст або торговельний контракт (с. 1428).

Такі фактори, як мета, зміст, об'єкт і умови спілкування, значною мірою впливають на вибір мовних засобів і стилістичних методів. Коли ці фактори збігаються, у виборі мовних засобів і стилістичних методів з'являються спільні ознаки, які формують відносно узгоджений стиль (语言风格 yǔyán fēnggé), який називається 语体风格 yǔtǐ fēnggé "стиль мовлення". Категорії, які поділяються відповідно до подібностей та відмінностей стилю мовлення, називаються 语体 yǔtǐ "стиль (мови)" (王希杰, 2012, с. 423).

Крім того, Ван Сіцзе зауважує, що стиль (语体 yǔtǐ) накладає певні обмеження на застосування мови індивідом, тобто під час вибору мовних засобів і стилістичних прийомів людина повинна дотримуватися загальних вимог певного стилю мовлення. Наприклад, поет, пишучи повідомлення чи записку про відпустку, не може і не повинен використовувати образну, поетичну мову (с. 121).

Ван Сіцзе розділяє терміни 语体 yǔtǐ та 文体 wéntǐ як два різні поняття. 语体 базується на основі схожостей та відмінностей стилів мовлення, тоді як 文体 відноситься до жанру статті (твору). 语体 не обмежується лише письмовою формою, а включає і розмовний стиль (口头语体 kǒutou yǔtǐ). Один і той самий стиль 语体 може охоплювати різні жанри, наприклад, прозовий стиль включає романи, есе, казки тощо (王希杰, 2012, с. 423).

Шевченко (2011) також наголошує, що ділові папери написані в офіційно-діловому стилі (公文文体 gōngwén wéntǐ), а відповідно до їхнього призначення, можуть бути виконані у таких підстилях: дипломатичний, юридичний, законодавчий, адміністративно-канцелярський. Тобто стиль ділових паперів – це 文体 (дослівно письмо + форма) (с. 201).

У Ліцюань (2020) зауважує, що 语体 уйті є частиною дослідження 修辞学 хіісі хуе "стилістики", тобто стилістика включає в себе вивчення стилів (语体) як одного з її аспектів. Дослідник надає таке визначення терміну 语体 уйті: "Стиль (语体) – це тип мовлення, що формується в процесі тривалого історичного розвитку під впливом різних способів комунікації, комунікативних цілей та ситуацій. Він характеризується наявністю певних основних і спільних рис мовного вираження, які використовуються в мові певної національності" (с. 312) Дослідник пояснює, що різні стилі (语体) мовлення визначаються способом комунікації (усний чи письмовий), метою спілкування (вплив на емоції чи передача інформації), а також комунікативною ситуацією (професія, культурний рівень, формальність тощо). Незважаючи на різні умови, мовлення може мати спільні риси, наприклад, як професор, так і фермер, розмовляючи зі своїми колегами, використовують прості й зрозумілі конструкції, навіть якщо їх культурні та освітні рівні різні. Це відбувається через пристосування до вимог розмовного стилю (с. 312).

Таким чином, ми бачимо, що в українській науці стиль поділяють на мовний та функціональний, тоді як у китайській існує щонайменше чотири різні терміни для позначення цього поняття.

Розглянемо види функціональних стилів у сучасній китайській лінгвістиці.

Сучасні китайські лінгвісти поділяють стилі мовлення на чотири основні типи:

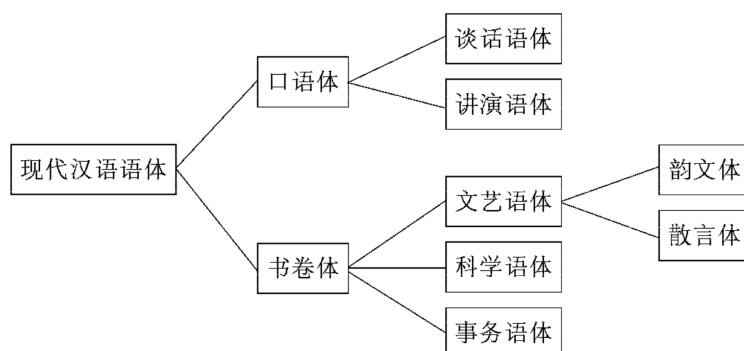
1. Офіційний стиль (公文语体 gōngwén yǔtǐ): а) офіційно-діловий стиль (事务公文文体 shìwù gōngwén tǐ); б) офіційно-агітаційний стиль (鼓动公文文体).

2. Науково-технічний стиль (科技语体 kējì yǔtǐ): a) спеціалізований науково-технічний стиль (专门科技体 zhuānmén kējì tǐ); b) науково-популярний стиль (通俗科技体 tōngsú kējì tǐ).

3. Публіцистичний стиль (政论语体 zhènglùn yǔtǐ): a) загальний публіцистичний стиль (一般政论体 yībān zhènglùn tǐ); b) літературний публіцистичний стиль (文艺政论体 wényì zhènglùn tǐ).

4. Літературно-художній стиль (文艺语体 wényì yǔtǐ): a) прозовий стиль (散文体 sānwén tǐ); b) римований або віршований стиль (文艺政论体 wényì zhènglùn tǐ); c) драматичний стиль (戏剧体 xìjù tǐ) (王希杰, 2012, с. 423).

У Ліцюань (2020) надає таку схему функціональних стилів сучасної китайської мови:

Вчений пояснює, що на першому рівні, залежно від способу комунікації та мовних особливостей, стиль (语体) можна поділити на дві великі категорії: 口语体 kǒuyǔ tǐ (усний стиль) та 书卷体 shūjuǎn tǐ (книжковий стиль). На другому рівні ці дві великі категорії поділяються на кілька підкатегорій. 口语体 (усний стиль) поділяється на 谈话体 tánhuà tǐ (розмовний стиль) та 讲演体 jiǎngyǎn tǐ (дослівно "лекційний стиль", "стиль повідомлення") відповідно до ролей сторін у комунікації. У 谈话体 мовець та слухач є рівноправними, тоді як у 讲演体 мовець відіграє активну роль, а слухач лише пасивно сприймає інформацію. Книжковий стиль

поділяється на 文艺语体 wényì yǔtǐ (літературно-художній стиль), 科学语体 kēxué yǔtǐ (науковий стиль) та 事务语体 shìwù yǔtǐ (офіційно-діловий стиль) залежно від завдань комунікації. 文艺语体 зазвичай включає поезію, пісні, оповідання та всі форми римованих творів, а також романи, есе, драми та інші прозові твори. У Ліцюань підкреслює, що 政论语体 zhènglùn yǔtǐ, який ми називаємо "публіцистичним стилем" належить до літературно-художнього стилю, оскільки це фактично жанр есе (прози). До літературно-художнього стилю також відносяться науково-популярні твори, наукова фантастика, літературні щоденники або листи, адже всі вони використовують образність і мають схожі мовні характеристики з поезією, романами та есе. 科学语体 kēxué yǔtǐ (науковий стиль) включає переважно наукові праці з природничих і суспільних наук. 事务语体 (офіційно-діловий стиль) охоплює різні офіційні документи, закони, нормативні акти, договори, статuti, а також щоденники, листи, заяви, квитанції, телеграми тощо, які належать до прикладних ділових жанрів (吴礼权, 2020, с. 313).

З наведених вище класифікацій, на нашу думку, обидва підходи мають право на існування, і ми будемо використовувати обидва терміни залежно від того, як їх класифікують конкретні автори. Водночас, ми вважаємо, що 公文语体 gōngwén yǔtǐ є більш узагальненим терміном, який охоплює всі ділові жанри, тоді як 事务语体 shìwù yǔtǐ більше фокусується на офіційних документах, що створює певну диференціацію в межах офіційного стилю.

Отже, ми дослідили поняття стилю та функціонального стилю в українській і китайській мовах. В українській мові функціональний стиль визначається як система мовних засобів для реалізації різних комунікативних функцій. У китайській мовознавчій традиції існує кілька термінів для позначення стилю, що відображають різні аспекти мовлення. Класифікація стилів у китайській мові також варіюється залежно від авторів, що підкреслює багатогранність і складність цього поняття.

1.3. Особливості офіційно-ділового стилю сучасної китайської мови

Історично китайська ділова комунікація була недостатньо досліджена. Це частково пояснюється тим, що антикомерційні традиції домінували в китайському феодальному суспільстві протягом кількох тисячоліть. Відповідно до імперської китайської ідеології торговці вважалися найнижчим прошарком суспільства за ієрархічною соціальною структурою. Суспільство поділялося на чотири основні категорії людей у низхідному порядку: 士 shì – вчені та чиновники, 农 nóng – селяни та фермери, 工 gōng – ремісники та майстри, 商 shāng – торговці. У найдавніших філософських працях, таких як "Лунь Юй" (论语 lùnyǔ) Конфуція, чітко зазначено, що 小人喻于利 xiǎo rén yú yú lì – "мислення дрібної людини зосереджене на вигоді". Торговців, які прагнули прибутку, зневажали, і дослідження ділової комунікації не бралися до уваги (Wang, 2019, с. 325).

Проте на тлі значних соціополітичних змін у Китаї за останнє століття, еволюція китайської ділової комунікації почала привертати увагу науковців, які проводили низку досліджень як китайською, так і англійською мовами. Вплив англійського ділового письма на китайське діловодство розпочався під час Опіумної війни в 1841 році, коли китайські підприємства були змушені адаптуватися до конкуренції з іноземними компаніями та державами (Zhang, 2006, с. 326).

Економічна реформа 1978 року стала ще одним поворотним моментом. Китай перейшов від централізованої планової економіки, орієнтованої на виробництво для споживання, до соціалістичної ринкової економіки, що передбачала виробництво для прибутку, зниження державного контролю та впровадження ринкової конкуренції. Це призвело до змін у діловому дискурсі. Наприклад, змінилися моделі дискурсу у бік більш рівноправних відносин у діловому письмі. Листи 上行 shàngxíng, тобто підлеглий пише начальнику, і 下行 xiàxíng, тобто начальник пише підлеглому, такі як 请示 qǐngshì "запити (вказівок у старшої інстанції)" і 批复 pīfù "офіційне схвалення", були замінені більш рівноправними жанрами 平行 píngxíng, які стали основним засобом письмової ділової комунікації (Zhu, 2005, с. 38).

Дослідження китайської ділової комунікації стрімко розвивалися протягом десятиліть, спираючись на широкий спектр теоретичних і методологічних підходів.

Офіційно-діловий стиль (公文语体, 事务语体) відноситься до систематизованих офіційних документів, необхідних для державного управління, а також до документів, що використовуються в діловій діяльності між суспільними організаціями та приватними особами. Його функція полягає не лише в передачі інформації, але й у реалізації певних соціальних дій через мову. Цей стиль має певну нормативну силу, що впливає на результат висловлювання (王希杰, 2012, с. 424).

Офіційно-діловий стиль тісно пов'язаний з усіма аспектами суспільного життя. Зв'язок між державними установами, суспільними організаціями, підприємствами та окремими особами неможливий без використання офіційно-ділового стилю. До нього належать державні та партійні документи, закони, договори, статuti організацій і підприємств, контракти, угоди, а також особисте листування, розписки, заяви про відпустку, оголошення в громадських місцях тощо. Також до офіційно-ділового стилю відносяться звіти, перевірки, гарантійні листи, виклики на змагання, листи подяки та інші подібні документи. Частина документів цього стилю зазвичай називається 应用文 yìngyòngwén "ділові папери", "ділове мовлення" (王希杰, 2012, с. 424).

Головними характеристиками офіційно-ділового стилю є точність, лаконічність і шаблонність. Саме ці особливості відрізняють цей стиль з поміж інших (王希杰, 2012, с. 424).

Офіційно-діловий стиль має певні фіксовані вирази, такі як: 欣逢 xīnféng "з приводу (свята)", "з нагоди"; 值此...之际 zhí cǐ...zhī jì "з нагоди"; 为...由 wèi...yóu "як причина (привід, підстава); 为要 wèiyào "що є важливим для..." (кінцева форма ділової частини документа); 为荷 wéihè "прийняти до відома, 此致 cǐzhì "з повагою", "на цьому все"; 此令 cǐlìng (вислів, який зазвичай зустрічається в завершальній частині тексту офіційного документа); 兹 zī "у цей час", "нині"; 查 chá "з'ясувати", "як відомо"; 据 jù "отримувати (від нижчої інстанції, підлеглого або приватної

особи)"; "ми отримали, нами отримано (повідомлення, прохання)"; 申请 shēnqǐng "подавати заяву, клопотати, просити", "заява, клопотання"; 命令 mìnglìng "наказ, розпорядження, ордер", "приписати, "розпорядитися"; 训令 xùn lìng "директива, інструкція", 指令 zhǐ lìng "наказ, розпорядження"; 批示 pīshì "давати вказівки, затвердити"; 布告 bùgào "оголошувати, декларувати"; 既往不咎 jìwǎng bùjiù "не звинувачувати за минуле", "пробачити минулі помилки"; 缉拿归案 jīnà guī'àn "притягнути до судової відповідальності"; 决不姑宽 juébùgūkuān "жодної поблажливості", "ніякого милосердя"; 准予量才使用 zhǔnyǔ liàng cái shǐyòng "дозволяється використовувати відповідно до кваліфікації" та інші. Ці терміни не можна замінювати синонімами. Також до стандартів належать певні спеціальні речення і формати, які теж не можна замінювати іншими формами. Ці шаблони та форми речень не допускають довільних змін (王希杰, 2012, с. 425).

Більше того, в офіційно-діловому стилі рідко використовуються розмовні слова, просторіччя та розмовні конструкції, тоді як архаїзми і веньянізми використовуються частіше, ніж в інших стилях. Деякі односкладові ієрогліфи з класичної китайської мови, які більше не використовуються в сучасній розмовній мові, все ще застосовуються в офіційно-діловому стилі, наприклад, 该员因公外出 gāi yuán yīn gōng wàichū "даний співробітник поїхав у відрядження", де 该 gāi "даний, цей" і 员 yuán "співробітник, чиновник" використовуються як самостійні слова (王希杰, 2012, с. 426).

Слід відмітити, що цей стиль характеризується використанням частки 的 de, наприклад, 情节严重拒不交代的 qíngjié yánzhòng jù bù jiāodài de "ті, хто серйозно порушили правила і відмовляються надавати свідчення", 违反规定私自出售的 wéifǎn guīdìng sīzì chūshòu de "ті, хто порушили правила і здійснили незаконний продаж". Такі фрази вживаються, щоб забезпечити чіткість і стислість офіційно-ділового стилю (黄伯荣 & 廖序东, 2017).

В офіційно-діловому стилі також рідко використовуються стилістичні прийоми, особливо ті, що створюють яскравий стиль, такі як порівняння, метафори та гіперболи; прийоми, що створюють прихований стиль, такі як каламбури, евфемізми, іронія, майже не використовуються. Єдиними стилістичними прийомами, які можуть бути використані в помірній кількості, є антитеза, повтор, паралелізм. Це формує загальний стиль офіційно-ділового мовлення – простий та чіткий (王希杰, 2012, с.).

Також існують суворі вимоги до структури тексту офіційно-ділового стилю. Зазвичай на початку документа в середині першого рядка зазначається його назва, наприклад, 布告 *bùgào* "оголошення", 命令 *mìnglìng* "наказ", а на правій стороні того ж рядка вказується номер документа; з другого рядка починається основний текст, а завершується він словами 此布 *cǐbù*, 现予公布 *xiànyǔ gōngbù* "цим і повідомляємо вас"; в останньому рядку зазначається назва установи або ім'я керівника, а також дата видання (黄伯荣 & 廖序东, 2017).

Дослідниця Ван Цзя'ї у своїй роботі "Китайське ділове спілкування" (Chinese business communication) (2019) зазначає, що китайські листи мають додаткову мету – встановлення довгострокових відносин із читачем. Оцінки та коментарі бізнес-менеджерів у дослідженнях Чжу Юнься та Г. Гільдебрандта (Zhu, 2000, 2005; Zhu & Hildebrandt, 2013) також показали, що китайські менеджери більше зосереджуються на формуванні 情 *qíng* – позитивного емоційного зв'язку з читачем (с. 5).

Подібно до комерційних листів, у китайських запрошеннях на продаж також приділяють значну увагу 关系 *guānxi* "зв'язкам". Згідно з Чжу (2005), англійські запрошення прагнуть створити позитивне враження, тоді як китайські запрошення намагаються створити позитивний, дружній та шанобливий образ, маючи на меті додатково побудувати відносини "господар-гість" (host-guest) з читачем (с. 121).

Сучасний китайський дискурс має тенденцію дотримуватися структури "через те, що – тому" (因为...所以... *yīnwèi...suǒyǐ...*), тобто спочатку наводиться аргументація, а вже потім основне висловлювання. Вважається, що підводка до основного висловлювання є настільки ж важливою, якщо не більш важливою, ніж

саме висловлювання, наприклад, прохання або запрошення. Це пояснюється тим, що вступна частина може виконувати функцію підтримки "обличчя" (facework) і допомагати у встановленні відносин (Wang, 2019, с. 330).

Лі, Чжу та Лі (2001) вивчали завершальну стадію ділових переговорів серед китайських бізнесменів у Китаї та показали, як учасники переговорів, які мали різні інтереси, працювали разом, щоб досягти узгодженості в розмові, сприяючи гармонійним відносинам. Вони також відзначили, що учасники переговорів не підбивали підсумки обговорення, а натомість вели невимушену розмову поза темою, і спільно вибудовували цілісну "сюжетну лінію", що відображає ключове китайське культурне поняття 和 hé "гармонії" (с. 138).

Ще однією важливою характеристикою офіційно-ділового стилю в китайській мові є застосування принципів "теорії ввічливості". У межах цієї теорії стверджується, що ввічливість є вираженням наміру мовця пом'якшити своє висловлювання для адресата. У китайській діловій комунікації ввічливість, прагнення зберегти комунікативну дистанцію та тактовність є ключовими "лейтмотивами", які визначають вибір конкретних мовних засобів. Прагнення до вираженої ввічливості призводить до того, що в офіційно-діловому стилі використовуються евфемізми з метою пом'якшувати відмову, згладжувати конфлікти або приховувати невдоволення співрозмовником. У таких випадках в офіційно-діловий стиль можуть проникати слова та фрази з інших функціональних стилів, наприклад, 人非圣贤, 孰能无过 rén fēi shèngxián, shú néng wúguò "Людям властиво помилятися" (Wang, 2019, с. 332).

Таким чином, особливості офіційно-ділового стилю сучасної китайської мови відображають багатовікову еволюцію комунікативних практик у Китаї, що були під впливом соціокультурних і політичних змін. Цей стиль характеризується точністю, лаконічністю та шаблонністю, що забезпечує ефективність і зрозумілість офіційної комунікації. Важливу роль відіграють також принципи ввічливості, які визначають вибір мовних засобів і сприяють підтримці гармонії та довгострокових відносин у діловому спілкуванні. Сукупність цих елементів формує унікальний комунікативний

код офіційно-ділового стилю китайської мови, який залишається актуальним і сьогодні.

Висновки до Розділу 1

У першому підрозділі ми детально дослідили Структура "топік-коментар" у сучасних лінгвістичних дослідженнях, яка є однією з ключових особливостей граматики китайської мови. Особливу увагу ми приділили роботам таких вчених, як Чарльз Лі та Сандра Томпсон, які вважають китайську мову мовою, орієнтованою на топік (topic-prominent language). Топік розглядається як елемент, що стоїть на початку речення і задає просторові, часові або індивідуальні рамки для решти висловлювання, тоді як коментар описує топік. Ши Дінсюй вносить уточнене поняття топіку і коментарю, підкреслюючи, що Структура "топік-коментар" – це синтаксична конструкція, що використовується для виконання певних функцій дискурсу. Топік є немаркованою іменною групою або її еквівалентом, що передує основній частині речення та пов'язана з ним. Основна частина речення, пов'язана з топіком, називається коментарем. Крім того, топік може бути відокремлений від коментаря паузою або однією з паузових часток (pause particles) – 啊 a (呀 ya), 么 me, 呢 ne або 吧 ba, які слугують для позначення топіку.

Топік у китайській мові не завжди є суб'єктом речення. Топік може не мати прямого відношення до дієслова, в той час як суб'єкт завжди має синтаксичний зв'язок з ним. Це дає змогу китайській мові використовувати більш гнучкі конструкції, такі як речення з подвійним суб'єктом або речення, в яких топік відсутній через те, що він зрозумілий з контексту. Вчений Ши Дінсюй виокремлює топік китайського типу. Основою топіка китайського типу є поняття "характеризації" (aboutness). Топік китайського типу – це іменна група або її еквівалент, яка розташована на початку речення і зв'язана з основною частиною речення, яка виступає в ролі коментаря. Такий топік завжди має певний зв'язок з коментарем, навіть якщо цей зв'язок не є таким очевидним або прямим і в цьому контексті вчений вводить термін "dangling topic".

Основні характеристики структури "топік-коментар":

1. Топіком у китайській мові можуть бути не лише іменні групи, а й фразеологічні одиниці, які виконують роль присудка.
2. Часові й локативні фрази можуть виступати в ролі топіку, які встановлюють часові або просторові рамки для всього речення.
3. Топік у китайській мові може бути не тільки іменною групою, а й дієсловом або групою дієслів.
4. У складнопідрядних реченнях топік може бути відокремлений від суб'єкта, залежно від головного дієслова. Наприклад, дієслова говоріння та розумової діяльності (说, 提议, 觉得, 想) дозволяють топіку знаходитись окремо від суб'єкта.
5. Топік не тільки є граматичною одиницею, але й виконує важливу роль у дискурсі. Він може зв'язувати речення з попереднім дискурсом або створювати протиставлення в реченнях.
6. Топік у китайській мові часто служить для встановлення кореферентності, тобто для уникнення повторення іменників у різних реченнях.
7. Коли топік і суб'єкт відмінні, саме топік визначає, на що буде вказувати відсутній іменник у наступному реченні.

Після аналізу структури "топік-коментар" ми перейшли до вивчення поняття функціональних стилів в українській та китайській лінгвістиці.

Функціональний стиль – це різновид мовлення, що використовується для виконання певних комунікативних функцій, таких як передача інформації або вплив на аудиторію. В українській традиції функціональні стилі класифікуються як офіційно-діловий, науковий, публіцистичний, розмовний, художній та конфесійний.

У китайській лінгвістиці існують кілька термінів для позначення поняття стилю, серед яких 修辞 (xiūcí), 语体 (yǔtǐ), 文体 (wéntǐ) та 词章 (cízhāng). Різні вчені вкладають у ці терміни різний зміст, залежно від того, яке призначення і функції вони розглядають. Функціональні стилі в сучасній китайській мові поділяються на чотири основні типи: офіційний стиль (公文语体), науково-технічний стиль (科技语体), публіцистичний стиль (政论语体) та літературно-художній стиль (文艺语体). З

наведених класифікацій вчених ми з'ясували, що різні автори використовують різні терміни для позначення офіційного стилю в китайській мові. Водночас, Термін 公文语体 (gōngwén yǔ tǐ) є більш загальним і охоплює всі жанри ділового спілкування, натомість 事务语体 (shìwù yǔ tǐ) акцентує увагу на більш конкретних офіційних документах, зокрема, на адміністративних і юридичних текстах. На нашу думку, обидва підходи є доречними та можуть використовуватися залежно від конкретного контексту.

Офіційно-діловий стиль (公文语体, 事务语体) відноситься до систематизованих офіційних документів, необхідних для державного управління, а також до документів, що використовуються в діловій діяльності між суспільними організаціями та приватними особами.

Ключові характеристики офіційно-ділового стилю китайської мови:

1. Точність і лаконічність. Використовуються мінімальні за обсягом речення, які при цьому в повній мірі передають необхідний зміст.
2. Шаблонність: офіційні тексти часто базуються на встановлених шаблонах та формулюваннях, що допомагає спростити створення документів і робить їх більш зрозумілими для отримувачів.
3. Використання фіксованих виразів, які забезпечують формальність, а також для підтримують належний рівень ввічливості у комунікації.
4. Ввічливість і дипломатичність.
5. В офіційно-діловому стилі рідко використовуються розмовні слова, просторіччя, розмовні конструкції, стилістичні прийоми, натомість архаїзми і веньянізми використовуються частіше.
6. Чітка структура тексту.
7. Використання принципів ввічливості.
8. Підтримка позитивного емоційного зв'язку, який допомагає зміцнювати ділові стосунки.

Ці ключові риси відображають специфіку офіційно-ділового стилю китайської мови, де основними принципами є чіткість, формальність, дотримання встановлених шаблонів і високий рівень ввічливості.

Отже, ми дослідили ключові аспекти структури "топік-коментар", поняття функціональних стилів та характеристики офіційно-ділового стилю в сучасній китайській мові. Це дало змогу краще зрозуміти, як концепція топіка і коментаря використовується в китайському мовленні та як функціональні стилі впливають на побудову офіційних текстів. Офіційно-діловий стиль, зі своїми унікальними характеристиками, відіграє важливу роль у формальній комунікації, забезпечуючи точність і чіткість висловлювань. Ці висновки допоможуть нам краще зрозуміти структуру і особливості офіційних документів у китайській мові.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ СТРУКТУРИ "ТОПІК-КОМЕНТАР" У ТЕКСТАХ ОФІЦІЙНО ДІЛОВОГО СТИЛЮ СУЧАСНОЇ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ

2.1. Методологія теорії інформаційної структури речення в сучасних дослідженнях структури "топик-коментар"

Задля глибшого розуміння функціонування структури "топик-коментар" в офіційно-ділових текстах китайської мови, необхідно зосередитися на аналізі інформаційної структури речення, яка визначає, як мовні одиниці організують нову та відому інформацію, що є ключовим аспектом ефективної комунікації. Застосування відповідних лінгвістичних методів допоможе глибше зрозуміти, як топик і коментар функціонують у межах цього підходу, а також розкрити їхню роль у формуванні офіційних текстів.

У сучасних лінгвістичних дослідженнях особливу увагу приділяють питанню організації інформації в реченні, що знаходить своє відображення в теорії інформаційної структури. Ця теорія розглядає, яким чином мовні одиниці взаємодіють для передачі нової та вже відомої інформації в межах комунікативного акту. В рамках цього підходу структура "топик-коментар" є одним із ключових механізмів організації інформації, який дозволяє чітко розмежувати відому інформацію (топик) та нову (коментар). Ми розглянемо методологічні засади аналізу інформаційної структури речення в офіційно-ділових текстах китайської мови, зокрема зосередимо увагу на дослідженні функціонування структури "топик-коментар" у межах цієї теорії. Дослідження цієї структури допоможе краще зрозуміти, як граматичні та комунікативні особливості мови сприяють ефективній передачі інформації у формальному контексті.

Тож інформаційна структура – це упорядкування та формулювання інформації, що комунікативно передається, яка має статус даної та/або нової, обмеженої контекстом і позначеної певними засобами, які використовуються мовцем/письменником для досягнення оптимального розуміння з боку слухача/читача. Весь

цей процес залежить від спільних знань між учасниками дискурсу (*English Information*, 2012).

Згідно з наведеним визначенням, існує щонайменше чотири питання, пов'язані з інформаційною структурою, які слід враховувати на рівні речення: порядок розподілу інформації в реченні, статус "даної" та "нової" інформації, що передається, контекстуальні обмеження, через які визначається цей статус, і засоби, що використовуються для його позначення. Центральне питання цього визначення – це статус "даної" та "нової" інформації. Інші питання вважаються периферійними щодо цього питання, або як обмеження статусу "даної/нової" інформації, або як сигнали цього статусу (*English Information*, 2012).

У контексті інформаційної структури особливу роль відіграють такі поняття, як топик і коментар (Topic-Comment Articulation, TCA). Цей підхід розглядає речення як двоскладову структуру, де топик – це частина, що представляє відому або дану інформацію, яка встановлює зв'язок з попереднім дискурсом, тоді як коментар – це нова або важлива інформація, яку мовець бажає передати. Зокрема, рема (коментар) слугує основною метою комунікації, як зазначає Геллідей (1970), порівнюючи тему (топик) з "гачком", на якому "вішається" основне повідомлення (с. 146).

Ми бачимо, що інформаційна структура англійської мови безпосередньо співвідноситься з поняттями топика і коментаря, оскільки вона також ґрунтується на розподілі даної (відомої) та нової інформації. У англійській мові цей розподіл часто виражається через тему (дана інформація) і рему (нова інформація), що подібне до китайської структури "топик-коментар". Так само, у китайській мові топик встановлює зв'язок з попереднім контекстом, це допомагає побудувати речення так, щоб слухач/читач легко розумів, яка інформація є основною. Тому можна сказати, що "топик-коментар" є однією з реалізацій інформаційної структури, що дозволяє чітко розрізняти відому і нову інформацію в реченні, забезпечуючи ефективність комунікації.

Проте варто зазначити, що структура "топик-коментар" у китайській мові не завжди відповідає класичному поділу на тему (дану інформацію) і рему (нову інформацію), як це часто зустрічається в англійській мові. У китайській мові топик може бути як відомою, так і новою інформацією, оскільки його головна функція

полягає у визначенні об'єкта обговорення, незалежно від того, чи цей об'єкт уже згадувався раніше чи ні. Водночас коментар у китайській мові зазвичай надає нову інформацію про топик. Це відрізняється від англійської структури, де тема переважно відповідає даній інформації, а рема – новій. Таким чином, хоча топик-коментар і тема-рема мають схожі функції, їх використання в китайській мові є більш гнучким, і топик може містити як нову, так і відому інформацію, що дозволяє більш різноманітно будувати висловлювання в дискурсі.

Оскільки інформаційна структура речення відіграє ключову роль в організації комунікації, її дослідження потребує застосування відповідних методів, які дозволяють проаналізувати, як топик і коментар функціонують у межах офіційно-ділових текстів. Для того щоб провести ефективний аналіз цієї структури, необхідно використовувати лінгвістичні методи, які дозволяють враховувати як синтаксичні, так і комунікативні особливості мовних одиниць. Розглянемо основні методи, що є найбільш доцільними для дослідження структури "топик-коментар" в офіційно-ділових текстах китайської мови.

У рамках конкретно-наукових методів лінгвістичних досліджень виділяють такі методи, як: описовий, дистрибутивний аналіз, аналіз за безпосередніми складниками, порівняльно-історичний, зіставний, компонентний аналіз, метод семантичних полів, контекстуальний аналіз, конверсаційний аналіз, дискурс-аналіз, концептуальний аналіз та метод фреймового моделювання (Алексенко, 2020).

М. Кочерган (2010) у своїй роботі розрізняє такі лінгвістичні методи, як описовий, порівняльно-історичний, метод лінгвістичної географії, зіставний, структурний, а також соціолінгвістичні, психолінгвістичні та математичні методи (с. 360).

На думку Селіванової (2008), до найбільш загальних лінгвістичних методів, які можна назвати парадигмальними, оскільки вони відображають зміну наукових парадигм, належать порівняльно-історичний, структурний, функціональний і конструктивний методи (с. 52).

Оскільки наша мета полягає в аналізі структури "топик-коментар" у китайській мові, ми зосередимо увагу на тих методах, які є найбільш релевантними для цього дослідження.

Один із перших методів, який ми застосуємо у нашому дослідженні, – це дискурс-аналіз, що дозволить детально вивчити структуру "топік-коментар" в контексті офіційно-ділових текстів китайської мови. Дискурс-аналіз розглядає мовлення не просто як набір граматичних структур, а як комунікативний акт, що відбувається у конкретному соціальному та культурному контексті. Він досліджує текст як подію, що розгортається у просторі й часі, включаючи текст і контекст. Контекстом у цьому випадку виступає все, що супроводжує мовленнєву діяльність: соціальні та культурні норми, знання про світ, стосунки між учасниками комунікації, їхні цілі, а також приховані наміри. Важливою рисою дискурсу є те, що він є багатозначним і багатофункціональним, оскільки кожен текст, усний чи письмовий, є частиною більшого комунікативного процесу. Дискурс включає в себе різні рівні аналізу – від індивідуальних висловлювань до аналізу соціальних практик, які формують мовленнєві дії. Крім того, дискурс-аналіз часто використовується разом з іншими методами, такими як конверсаційний аналіз, нарративний аналіз, етнографічні методи та контент-аналіз для більш повного дослідження текстів у контексті (Алексенко, 2020, с. 29).

Метод дискурс-аналізу є важливим для дослідження структури "топік-коментар" в офіційно-ділових текстах китайської мови, адже він дозволяє розглянути, як екстралінгвістичні чинники, такі як соціальні ролі комунікантів, їхні цілі та стосунки, впливають на вибір топіка і коментаря. В офіційно-ділових текстах, наприклад, вибір топіка часто залежить від того, яка інформація є відомою або важливою для адресата, тоді як коментар додає нові деталі.

Дискурс-аналіз також дозволяє досліджувати типологію текстів і специфіку їх використання структури "топік-коментар", що особливо важливо для офіційного спілкування, де важлива точність і чіткість. Аналіз допомагає виявити, як ця структура функціонує на різних рівнях тексту, не лише в межах речення, а й у ширшому контексті параграфів і всього документа, забезпечуючи логічність і послідовність передачі інформації.

Другий метод, який підійде для аналізу структури "топіка і коментаря" в офіційних текстах це – контекстуальний аналіз. Контекстуальний аналіз – це метод, що досліджує мовні одиниці в їхньому соціальному, культурному та ситуативному

оточенні. Він базується на теорії контекстної семантики, розробленій Дж. Ферсом, який підкреслював, що висловлювання отримує своє значення тільки у зв'язку з контекстом, у якому воно використовується. Це означає, що на мовну семантику впливають такі чинники, як комунікативна ситуація, соціальні ролі учасників спілкування та їхні цілі (Алексенко, 2020, с. 20).

Контекстуальний аналіз складається з двох етапів: контекстуалізації та інтерпретації. Перший етап полягає у визначенні контексту, в якому функціонує текст, а також аналізу того, як цей контекст впливає на розуміння мовних одиниць. Другий етап – це інтерпретація тексту на основі зібраних даних про його контекст, що дозволяє глибше зрозуміти авторські наміри та значення тексту (Алексенко, 2020, с. 21).

Контекстуальний аналіз є важливим інструментом для дослідження структури "топік-коментар" в офіційно-ділових текстах, оскільки він дозволяє враховувати соціальний, культурний та ситуативний контекст, у якому функціонують мовні одиниці. В офіційно-ділових текстах, де точність і чіткість передачі інформації мають вирішальне значення, топик зазвичай представляє відому або загальну інформацію, яка встановлює основу для сприйняття нового матеріалу. Коментар, у свою чергу, вводить нові деталі або уточнення, які розширюють або пояснюють зміст топика.

Структурний метод є одним із ключових методів лінгвістичного аналізу, заснованим на структуралістській парадигмі, яка розглядає мову як систему взаємопов'язаних елементів. Основна мета цього методу полягає у вивченні внутрішньої організації мови, що ґрунтується на жорстко детермінованих зв'язках між мовними одиницями, які утворюють ієрархію мовних рівнів. Важливою особливістю структурного методу є дослідження інваріантів – постійних елементів мови, які мають конкретні реалізації в мовленні (Селіванова, 2008, с. 55).

Основні методики структурного аналізу включають:

1. Опозиційний аналіз – вивчення опозицій між мовними одиницями для визначення їх функцій.
2. Дистрибутивний аналіз – аналіз оточення мовної одиниці, який дозволяє визначити її характеристики та функціональні властивості.

3. Трансформаційний аналіз – вивчення синтаксичних перетворень мовних одиниць.

4. Аналіз безпосередніх складників – поділ речення на структурні складові.

5. Компонентний аналіз – встановлення семантичної структури слів через елементарні змістовні одиниці (Селіванова, 2008, с. 55).

Структурний метод є особливо корисним для дослідження структури "топік-коментар" в офіційно-ділових текстах, оскільки дозволяє аналізувати взаємодію мовних одиниць у межах системи. За допомогою дистрибутивного аналізу можна вивчити, як топик і коментар розташовуються в реченні і як вони впливають на структуру інформації в офіційних текстах. Опозиційний та трансформаційний аналізи допоможуть виявити функціональні відмінності між топиком і коментарем, а також можливі синтаксичні зміни цих елементів у текстах. Це дозволить зрозуміти, як структурні особливості речень впливають на передачу інформації в діловій комунікації.

Функціональний метод зосереджений на дослідженні мови в контексті її використання, тобто мова вивчається як засіб комунікації, який виконує певні цілі. Основна увага приділяється тому, як мовні одиниці працюють у реальних комунікативних ситуаціях і яку роль вони відіграють у передаванні інформації. Цей метод аналізує функції мовних елементів у мовленні, досліджуючи їх у зв'язку з контекстом, у якому вони використовуються (Селіванова, 2008, с. 59).

Даний метод підходить для дослідження структури "топік-коментар", оскільки він дозволяє вивчати, як топик і коментар виконують свої комунікативні функції у текстах. У діловому контексті цей метод допоможе зрозуміти, як топик, який представляє відому інформацію, і коментар, що вводить нові дані, сприяють ефективному передаванню повідомлень у формальних комунікаціях.

Конструктивний метод полягає в тому, щоб створювати моделі або схеми мовних явищ. Цей метод передбачає абстрактне спрощення складних мовних структур, щоб краще зрозуміти, як мова функціонує. Він часто використовується для побудови гіпотетичних моделей синтаксичних конструкцій, що допомагає визначити, які правила і принципи лежать в основі мовних структур (Селіванова, 2008, с. 59).

Конструктивний метод частково підходить для аналізу "топiк-коментар", тому що він дозволяє створювати спрощені моделі речень, де можна побачити, як топiк і коментар взаємодіють між собою. Однак цей метод більше зосереджується на теоретичних схемах, а не на тому, як ці елементи реально працюють у комунікації. Тому він допоможе лише частково – більше для створення загальної картини, а не для глибокого аналізу реальних текстів.

Таким чином, аналіз інформаційної структури речення, зокрема її складників "топiк-коментар", є важливим для розуміння організації інформації в офіційно-ділових текстах китайської мови. Застосування лінгвістичних методів, таких як дискурс-аналіз, контекстуальний, структурний, функціональний, та конструктивний методи, дозволяє дослідити функціонування мовних одиниць у межах тексту, їхні комунікативні ролі та взаємодію. Ці методи забезпечують комплексний підхід до вивчення синтаксичних і комунікативних особливостей мови, що сприяє глибшому розумінню того, як побудовані та передаються повідомлення в офіційному спілкуванні.

2.2. Методи функціональної лінгвістики в дослідженні текстів офіційно-ділового стилю китайської мови

Методи функціональної лінгвістики є корисними для вивчення офіційно-ділових текстів, оскільки вони допомагають дослідити, як мова використовується для передачі інформації в офіційних документах. Цей підхід дозволяє аналізувати тексти через їхні функції: як мова допомагає доносити зміст, встановлювати відносини між учасниками комунікації та підтримувати структуру повідомлення. Використання таких методів для аналізу офіційних документів, як-от контракти чи ділові листи, допомагає зрозуміти, як створюються значення та забезпечується ефективна комунікація в формальному контексті.

Функціональна лінгвістика, зокрема системно-функціональна лінгвістика (Systemic Functional Linguistics, SFL), розглядає мову як систему соціальної семіотики, тобто засіб, за допомогою якого здійснюється соціальна взаємодія. Основна мета цього підходу полягає в тому, щоб зрозуміти, як мова функціонує в

різних соціальних контекстах, і як вона використовується для виконання різних комунікативних цілей. Мова сприймається не як ізольована система правил, а як інструмент, який формується в конкретних соціальних і культурних умовах (Halliday, 1978, с. 16).

Системно-функціональна лінгвістика (СФЛ) – це теорія мови, яка зосереджена на функціях мови. Хоча СФЛ враховує синтаксичну структуру мови, основну увагу вона приділяє функції мови (що робить мова і як вона це робить), на відміну від структурних підходів, які ставлять на перше місце елементи мови та їхні комбінації. СФЛ починає з соціального контексту і вивчає, як мова діє в цьому контексті та як вона обмежується ним. Ключовим поняттям в аналізі мови є "стратифікація" (stratification), тобто мова аналізується з погляду чотирьох рівнів: контекст, семантика, лексико-граматика та фонологія-графологія. Вони допомагають зрозуміти, як мова виконує свої функції на різних рівнях: від найабстрактнішого (контекст) до найбільш конкретного (фонологія/графологія), що сприяє кращому розумінню механізмів мови як інструменту комунікації (Halliday, 1985, с. 22).

Основні ознаки функціональної лінгвістики:

1. Три основні метафункції мови: мова виконує три основні функції – ідеаційну (передача інформації про світ), інтерперсональну (пов'язана з мовленнєвою функцією, структурою обміну, вираженням ставлення тощо) та текстуальну (як текст структурований як повідомлення, наприклад, тематична структура, відоме/нове, риторична структура тощо). Лексико-граматика стосується синтаксичної організації слів в висловлюваннях (Геллідей, 1978). Ці три функції утворюють основи організації всієї мовної системи. Ці функції відповідають абстрактним функціям (часто називаються "метафункціями") мови, які є спадковими у всіх її використаннях (Eggins, 2004, с. 1).

2. Мова як система: У СФЛ мова розглядається як велика, відкрита та динамічна мережа систем, яка еволюціонує у відповідь на вимоги середовища (використання мови людьми) і водночас впливає на це середовище. Основними середовищами для аналізу є соціальне середовище (мова як соціальний семіозис), дискурс (взаємодія в комунікації) та онтогенез (мова як інструмент і

результат соціалізації). Вчені також досліджують походження мови та її зв'язок з еволюцією людини (Bateman, 2017, с. 3).

3. Контекстуальна залежність мови: функціональна лінгвістика акцентує увагу на тому, як мова змінюється залежно від соціального та культурного контексту, в якому вона використовується. Це означає, що мовні одиниці набувають значення лише в контексті їх використання. Згідно з Геллідеєм (1975), контекст пов'язаний із "полем" (Field) (що відбувається), "тенором" (Tenor) (соціальні ролі та стосунки між учасниками) та "способом" (Mode) (аспекти каналу комунікації, наприклад, монологічний/діалогічний, усний/письмовий, з візуальним контактом або без нього тощо) (с. 37).

4. Інтеграція граматичних та семантичних рівнів: мова розглядається як багаторівнева система, де граматики і семантика взаємодіють для передачі значення. Значення формується не тільки на рівні окремих слів чи граматичних конструкцій, але й на рівні тексту, що відображає комунікативні цілі автора (Wei, 2019, с. 213).

5. Фокус на соціальну природу мови: СФЛ розглядає мову як соціальне явище, яке виникає через необхідність координації дій у групах людей. Це робить її особливо корисною для аналізу мови в соціальному контексті (Bateman, 2017, с. 3).

6. Мова як ресурс для значень: У межах СФЛ мова розглядається як ресурс для значень, а не як набір правил. Це означає, що мовці використовують мову, щоб створювати значення в різних контекстах. Цей підхід дає змогу досліджувати мову в реальних умовах її використання (Halliday & Matthiessen, 2014).

Цей підхід дозволяє досліджувати мову в дії та аналізувати, як мовні одиниці використовуються для досягнення конкретних цілей у різних типах текстів.

Як ми зазначили, системно-функціональна лінгвістика організовує мову навколо трьох основних компонентів: ідеаційної, інтерперсональної та текстуальної семантики. Кожен з цих компонентів виконує важливу роль у формуванні й функціонуванні мовних одиниць в офіційно-ділових текстах китайської мови.

Ідеаційна семантика відповідає за передачу змісту або змістовних значень. В офіційно-ділових текстах цей компонент функціонує через передачу фактичної інформації, деталей та подій, які є важливими для комунікації. У контексті ділового листування або контрактів, ідеаційна семантика структуровано передає факти та вимоги, зокрема вказівки на обов'язки, умови угоди чи перелік заходів (Gurdeep).

Інтерперсональна семантика визначає соціальні ролі та взаємодії між учасниками комунікації. В офіційно-ділових текстах цей компонент може підкреслювати статусні відносини, формальність та рівень ввічливості. Наприклад, у контрактах або ділових листах інтерперсональна семантика допомагає встановити дистанцію між сторонами, виразити повагу чи формальність, використовуючи відповідні лексичні засоби і синтаксичні структури, які підкреслюють формальність стосунків.

Текстуальна семантика забезпечує когезію та зв'язність тексту. В офіційно-ділових текстах цей компонент допомагає структурувати повідомлення так, щоб інформація подавалася логічно й послідовно. Це особливо важливо у китайських офіційних текстах, де точність і чіткість формулювань є ключовими для уникнення неоднозначностей та забезпечення зрозумілості угод чи інших ділових документів.

Один із ключових аспектів СФЛ – це розуміння граматики як системи виборів. Мовець обирає між різними мовними ресурсами для створення тексту, залежно від мети, контексту і комунікативної ситуації. Ознака "Мова як система" у системно-функціональній лінгвістиці допоможе у дослідженні офіційно-ділових текстів, оскільки дозволяє розглядати мову як взаємопов'язану мережу елементів, де кожен вибір у структурі мови впливає на цілісність та значення тексту. В контексті офіційно-ділових текстів, ця ознака допоможе систематизувати та проаналізувати, як мовні одиниці – такі як фрази, речення або граматичні конструкції – виконують конкретні функції в комунікативному акті, і як ці елементи адаптуються до соціального та професійного середовища, в якому створюються такі тексти. Вивчення мови як системи дає можливість визначити шаблони та структури, які найбільш ефективно передають інформацію в офіційно-діловому стилі, забезпечуючи точність і ясність комунікації (Eggins, 2004, с. 17)

Щодо контекстуальності, варто зазначити, що офіційно-ділові тексти створюються в певному соціальному, культурному та професійному середовищі, що впливає на вибір мовних засобів і структур. Саме в цьому аспекті системно-функціональна лінгвістика пропонує аналіз трьох ключових компонентів: Field, Tenor та Mode, що допомагають глибше зрозуміти, як ці зовнішні фактори формують мовні одиниці в офіційних документах (Halliday & Matthiessen, 2014, с. 33).

Field, Tenor, і Mode є ключовими компонентами контексту в системно-функціональній лінгвістиці і відіграють важливу роль в аналізі офіційно-ділових текстів. Field допоможе визначити основну тему або сферу діяльності, на яку зосереджений текст. В офіційно-ділових текстах це можуть бути юридичні питання, фінансові звіти, контракти тощо. Tenor аналізує учасників комунікації, зокрема їхні ролі та відносини. Це важливо для розуміння, як позиція автора тексту або адресата впливає на вибір формулювань і стиль письма, наприклад, у листуванні між партнерами або в контрактах. Mode відповідає за спосіб комунікації – письмовий або усний, формальний або неформальний – що впливає на структуру тексту, стиль і формат повідомлення. Разом ці компоненти дозволяють глибше зрозуміти, як створюється, передається та сприймається інформація в офіційно-ділових текстах, і як це пов'язано з вибором топіка і коментаря в конкретному комунікативному контексті.

У межах функціональної лінгвістики особливу увагу приділяють взаємодії між граматичними структурами та семантичним змістом, оскільки значення виникає не лише на рівні окремих синтаксичних одиниць, але також через їхню інтеграцію з іншими мовними рівнями (Gurdeep). Тобто в офіційно-ділових текстах, наприклад, контракти або ділові листи, граматичні структури і семантичне значення тісно пов'язані, що допомагає чітко передати зміст і зобов'язання між сторонами.

Більше того, мова в контексті SFL завжди розглядається як соціальний інструмент, що використовується для побудови відносин і соціальних практик. Це особливо актуально в контексті офіційно-ділових текстів, де мова використовується для встановлення і регулювання правових і соціальних відносин.

Ознака "Мова як ресурс для значень" допоможе в дослідженні офіційно-ділових текстів китайської мови тим, що дозволяє аналізувати, як мовні засоби

використовуються для досягнення конкретних комунікативних цілей. У контексті офіційної комунікації, мова не просто слідує правилам, а функціонує як набір ресурсів, з яких мовці вибирають найвідповідніші варіанти для передачі інформації, формулювання юридичних зобов'язань або підтримки формальності. Це дозволяє дослідити, як офіційні тексти адаптують свої лексико-граматичні структури для забезпечення точності та ефективності комунікації.

Отже, методи функціональної лінгвістики забезпечують ефективний інструмент для аналізу офіційно-ділових текстів китайської мови. Вони дозволяють досліджувати, як мовні структури використовуються для створення значень, організації інформації та встановлення формальних відносин між учасниками комунікації. Застосування таких методів допомагає глибше зрозуміти структуру і функції мови в офіційних документах, підвищуючи точність та ефективність їх аналізу в різних комунікативних контекстах.

Висновки до Розділу 2

У даному розділі ми розглянули основні положення теорії інформаційної структури речення та її вплив на дослідження структури "топік-коментар". Важливість цього підходу полягає у здатності чітко розмежовувати відому та нову інформацію в межах комунікативного акту, що є ключовим аспектом у побудові речень в офіційно-ділових текстах китайської мови.

Інформаційна структура – це упорядкування та формулювання інформації, що комунікативно передається, яка має статус даної та/або нової, обмеженої контекстом і позначеної певними засобами, які використовуються мовцем/письменником для досягнення оптимального розуміння з боку слухача/читача.

У контексті інформаційної структури важливими є поняття топіка та коментаря. Топік зазвичай представляє відому або дану інформацію, що встановлює зв'язок з попереднім дискурсом, тоді як коментар додає нову, важливу інформацію, яку мовець хоче донести до слухача або читача. Структура "топік-коментар" в англійській мові подібна до теми і реми, де тема відповідає за подачу даної інформації, а рема – за нову. Проте у китайській мові топік може виконувати роль як

відомої, так і нової інформації, що робить його використання більш гнучким. Це сприяє ефективній передачі інформації, оскільки допомагає розмежувати відому і нову інформацію, роблячи комунікацію більш зрозумілою.

Після цього ми детально розглянули лінгвістичні методи, які стануть основою для аналізу структури "топік-коментар" та допоможуть більш глибоко зрозуміти її функціонування в контексті китайських офіційно-ділових текстів.

Основні методи, які ми використали для аналізу структури "топік-коментар" у китайській мові:

1. Дискурс-аналіз: цей метод дозволяє розглядати мовлення не тільки як граматичну структуру, а як комунікативний акт у соціальному та культурному контексті.
2. Контекстуальний аналіз: цей метод допомагає досліджувати мовні одиниці в їхньому культурному та соціальному контексті.
3. Структурний метод: дозволяє аналізувати взаємодію мовних одиниць у межах системи та вивчати опозиційні і дистрибутивні відносини між ними.
4. Функціональний метод: фокусується на тому, як мовні одиниці працюють у реальних комунікативних ситуаціях.
5. Конструктивний метод: цей метод допомагає створювати моделі мовних явищ і аналізувати теоретичні схеми взаємодії топика і коментаря. Однак цей метод більше зосереджується на теоретичних схемах, а не на тому, як ці елементи реально працюють у комунікації.

Після цього ми детально розглянули поняття функціональної лінгвістики, зокрема системно-функціональної лінгвістики, а також її методологічні підходи та їх застосування.

Функціональна лінгвістика, зокрема системно-функціональна лінгвістика (Systemic Functional Linguistics, SFL), розглядає мову як систему соціальної семіотики, тобто засіб, за допомогою якого здійснюється соціальна взаємодія.

Основні ознаки функціональної лінгвістики:

1. Три основні метафункції мови: ідеаційна, інтерперсональна та текстуальна.

2. Мова як система: У СФЛ мова розглядається як велика, відкрита та динамічна мережа систем, яка еволюціонує у відповідь на вимоги середовища і водночас впливає на це середовище. Основними середовищами для аналізу є соціальне середовище, дискурс та онтогенез.

3. Контекстуальна залежність мови: функціональна лінгвістика акцентує увагу на тому, як мова змінюється залежно від соціального та культурного контексту, в якому вона використовується. Контекст пов'язаний із "полем", "тенором" та "способом".

4. Інтеграція граматичних та семантичних рівнів: мова розглядається як багаторівнева система, де граматики і семантика взаємодіють для передачі значення.

5. Фокус на соціальну природу мови: мова використовується для побудови соціальних відносин і формування соціальних і культурних практик.

6. Мова як ресурс для значень: У межах СФЛ мова розглядається як ресурс для значень, а не як набір правил.

Застосування СФЛ дозволяє дослідити, як структуровані офіційно-ділові тексти та як вони передають інформацію, підтримуючи високий рівень точності й зрозумілості.

У другому розділі ми дослідили теорію інформаційної структури, зокрема структуру "топик-коментар", що є ключовою для розуміння організації інформації в офіційно-ділових текстах китайської мови. Це дозволяє чітко розмежовувати відому і нову інформацію в комунікативному акті. Окрім цього, ми застосували методи системно-функціональної лінгвістики, які надають цілісну картину мови як соціальної семіотики. Через аналіз трьох метафункцій мови (ідеаційної, інтерперсональної та текстуальної) та концепції мови як ресурсу для створення значень, СФЛ допомагає досліджувати, як в офіційно-ділових текстах відбувається передача інформації, формування соціальних ролей та підтримання точності й зрозумілості.

РОЗДІЛ 3

ФУНКЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ СТРУКТУРИ "ТОПІК-КОМЕНТАР" У ТЕКСТАХ ОФІЦІЙНО ДІЛОВОГО СТИЛЮ СУЧАСНОЇ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ

3.1. Синтаксичні аспекти структури "топік-коментар" у контексті офіційно-ділового стилю китайської мови

Структура "топік-коментар" є ключовим елементом побудови речень у китайській мові, і її розуміння є дуже важливим для аналізу синтаксису в офіційно-діловому стилі. Китайські речення зазвичай організовані навколо топіка, який представляє тему або об'єкт обговорення, і коментаря, який доповнює або пояснює інформацію, пов'язану з топіком. Це дозволяє чітко організувати інформацію в реченні та відокремлювати відому інформацію від нової. В офіційно-ділових текстах, таких як листи, структура "топік-коментар" допомагає точно передати інформацію, зберігаючи формальність та чіткість. У цьому підрозділі ми детально проаналізуємо структури китайських офіційно-ділових листів з синтаксичної точки зору, зосереджуючи увагу на тому, як організуються топіки та коментарі в реченнях і як ця структура сприяє ефективній комунікації в діловому контексті.

张先生,

您好，我是北京雅致人生管理顾问有限公司的王艳。很高兴能够认识您，并有幸将我们公司介绍给您。我们公司培训主要以素质技能技巧为主，曾经成功的为IBM/HP/SUMSUNG/微软、中海油、大唐移动、北京移动、信息产业部电信研究院服务过，欢迎您访问我们公司的网址：[http://www.yazhi.com](#)，对我们公司有更多的了解。

附件是我们公司擅长的培训课程及讲师简历。请您查收。

如有任何问题或者建议请您随时与我联系！

希望我们能达成互补，在未来有合作的机会！

感谢您对我工作的支持！

祝您工作开心快乐!

Пане Чжан!

Добрий день! Мене звати Ван Янь, я представляю компанію Beijing Elegant Life Management Consulting Co., Ltd (Консалтингова компанія "Яскраве Життя", Пекін). Дуже рада можливості познайомитися з Вами та маю честь представити Вам нашу компанію. Ми спеціалізуємося на проведенні тренінгів, орієнтованих на розвиток навичок та компетенцій. Ми успішно співпрацювали з такими організаціями, як IBM, HP, SAMSUNG, Microsoft, Китайською національною морською нафтогазовою корпорацією (CNOOC), DT Mobile, Beijing Mobile (Пекінська філія China Mobile), а також з Дослідницьким інститутом телекомунікацій Міністерства інформаційної індустрії.

Запрошуємо Вас відвідати наш вебсайт для отримання більш детальної інформації про нашу діяльність: [вебсайт].

У додатку до листа надано наші спеціалізовані курси та резюме наших тренерів. Будь ласка, перевірте додані матеріали.

Якщо у Вас є будь-які запитання або пропозиції, будь ласка, зв'яжіться зі мною в будь-який зручний для Вас час.

Сподіваюсь, що ми зможемо знайти взаємовигідні можливості для співпраці у майбутньому!

Дякую за Вашу підтримку моєї роботи! Бажаю Вам приємної та успішної роботи!

В реченні "您好, 我是北京雅致人生管理顾问有限公司的王艳 Nín hǎo, wǒ shì běijīng yǎzhì rénshēng guǎnlǐ gùwèn yǒuxiàn gōngsī de wáng yàn" 我 wǒ (я, мене) виступає одночасно топіком та суб'єктом. 我 є топіком речення, оскільки воно є тим, про що йдеться в реченні і стоїть на початку речення. 我 відноситься до дієслова-зв'язки 是 shì (є), а також є тим, хто виконує дію, тобто виконує роль суб'єкта. 您好 nín hǎo (добрий день) не може бути топіком, тому що формою привітання і не відображає інформації про суб'єкта або основного змісту речення. Тому воно виконує функцію комунікативного елемента, але не топіка. "是北京雅致人生管理顾

问有限公司的王艳" є коментарем, адже ця частина надає додаткову інформацію про топик, описуючи, ким саме є 我. Ми також можемо сказати, що тут як топик, так і коментар вводять нову інформацію.

Речення "很高兴能够认识您, 并有幸将我们公司介绍给您 Hěn gāoxìng nénggòu rènshí nín, bìng yǒuxìng jiāng wǒmen gōngsī jièshào gěi nín" є складносурядним. У цьому реченні відсутній явний топик або суб'єкт. Таким чином, воно виступає коментарем, який передає інформацію про стан і дії мовця. Весь вираз є типовим для офіційно-ділового стилю, оскільки виражає ввічливість і формальність, властиві бізнес-комунікації.

У першій частині речення "我们公司培训主要以素质技能技巧为主 Wǒmen gōngsī péixùn zhǔyào yǐ sùzhì jìnéng jìqiǎo wéi zhǔ" 我们公司 wǒmen gōngsī (наша компанія) виконує роль як топика, так і суб'єкта, оскільки воно представляє тему, про яку йдеться в реченні, і стосується дієслова 培训 péixùn (тренувати, спеціалізуватися). Таким чином 培训主要以素质技能技巧为主 є коментарем. У другій частині "曾经成功的为IBM/HP/SUMSUNG/微软、中海油、大唐移动、北京移动、信息产业部电信研究院服务过 Céngjīng chénggōng de wèi IBM/HP/SUMSUNG/wēiruǎn, zhōnghǎiyóu, dà táng yídòng, běijīng yídòng, xīnxī chǎnyè bù diànxìn yán jiù yuàn fúwùguò" відсутній явний топик, оскільки він впливає з попереднього контексту, де "我们公司" уже згадувався як топик. Тому ця частина речення виконує функцію коментаря. Третя частина "欢迎您访问我们公司的网址: , 对我们公司有更多的了解 Huānyíng nín fǎngwèn wǒmen gōngsī de wǎngzhǐ:, Duì wǒmen gōngsī yǒu gèng duō de liǎojiě" є коментарем, де повідомляється нова інформація для слухача. Більше того, в контексті всього речення 我们公司 надає вже відому (дану) інформацію, а решта – нову. Таким чином, усе речення структуроване за принципом "топик-коментар", де "наша компанія" виступає як основний топик, а решта речення доповнює або розширює інформацію про діяльність компанії. Ми також можемо побачити, що в перекладі українською вживається повтор займенника

"ми", але в китайському реченні 我们公司 wǒmen gōngsī "наша компанія" зазначається лише один раз на початку речення, що є також характеристикою китайського синтаксису.

В даному реченні "附件是我们公司擅长的培训课程及讲师简历 Fùjiàn shì wǒmen gōngsī shàncháng de péixùn kèchéng jí jiǎngshī jiǎnlì" 附件 fùjiàn (додаток) слугує топіком та суб'єктом одночасно. 附件 є топіком речення, оскільки відповідає всім необхідним критеріям: воно визначене, є тим, про що йде мова в реченні, може бути відділене паузою (або паузовою часткою), а також знаходиться на початку речення. 附件 також є суб'єктом, тому що підпорядковується дієслову-зв'язці 是 shì. Відповідно частина речення "是我们公司擅长的培训课程及讲师简历" є коментарем, який який пояснює та доповнює інформацію про топік. У цьому реченні як топік, так і коментар надають нову інформацію.

У реченні "请您查收" qǐng nín cháchōu використовується ввічлива форма звертання 请您 (будь ласка), що характерно для офіційно-ділового стилю в китайській мові. 您 nín є суб'єктом, оскільки саме адресат (您) виконує дію 查收 cháchōu, тобто "перевірте". 您 не є топіком у цьому реченні, оскільки речення його не описує, тобто воно не вказує на те, про що йдеться у реченні. Отже, все речення 请您查收 можна розглядати як коментар, який додає інформацію до контексту і пов'язаний з попереднім реченням.

Речення "如有任何问题或者建议请您随时与我联系! Rú yǒu rènhé wèntí huòzhě jiànyù qǐng nín suíshí yǔ wǒ liánxì!" є складнопідрядним, воно має суб'єкт, але не має топіка. У першій частині "如有任何问题或者建议" мається на увазі суб'єкт 您 nín, який пов'язаний з дієсловом 有 yǒu – (є, мати). У другій частині суб'єкт 您 пов'язаний із дієсловом 联系 liánxì (зв'язатися). Проте 您 не виконує функцію топіка, оскільки не є тим, про що йдеться в реченні. Вся структура речення є умовно-наказовою, де все речення виступає коментарем, що передає нову інформацію.

Також використано ввічливу фразу “请您随时与我联系” ((будь ласка) зв'яжіться зі мною в будь-який зручний для Вас час), яка є характерною для офіційно-ділового стилю.

Це речення “希望我们能达成互补，在未来有合作的机会! Xīwàng wǒmen néng dáchéng hùbǔ, zài wèilái yǒu hézuò de jīhuì!” є складносурядним і містить дієслово розумової діяльності 希望 xīwàng (сподіватися), яке дозволяє топіку (我们 wǒmen “ми”) розташовуватися не на початку всього речення, а на початку підрядного речення, частиною якого він є. 我们 виступає топіком, оскільки вказує, про кого йде мова, і одночасно є суб'єктом, оскільки пов'язане з дієсловами 能达成 néng dáchéng (зможемо досягти) та 有 yǒu (мати). Таким чином, конструкція “希望...能达成互补，在未来有合作的机会” виконує функцію коментаря, який доповнює інформацію про топік. Хоча 我们 не згадувалося дослівно в попередніх реченнях, з контексту зрозуміло, що мова йде про адресанта і адресата, тому 我们 можна вважати відомою інформацією (даною), а висловлювання “希望...能达成互补，在未来有合作的机会” несе нову інформацію, що уточнює зміст і передає побажання на майбутнє. Речення є типовим усталеним виразом, притаманним офіційно-діловому стилю.

У реченні “感谢您对我工作的支持! Gǎnxiè nín duì wǒ gōngzuò de zhīchí!” немає топіка та суб'єкта. 您 nín виступає як об'єкт дії, оскільки саме до адресата спрямована подяка. Структура речення зосереджена на дії – вираженні вдячності, де 您 є об'єктом, якому передається подяка. 您 не є тим, про кого йдеться в реченні, і саме речення не надає додаткової інформації про 您, а лише виражає дію подяки за підтримку. Тому все речення є коментарем. Речення є характерним фіксованим виразом офіційно-ділового стилю.

Тут “祝您工作开心快乐! Zhù nín gōngzuò kāixīn kuàilè!” так само немає топіка та суб'єкта. 您 виступає як об'єкт дії, до якого спрямоване побажання. Вся структура речення зосереджена на дії – вираженні побажання, де 您 є об'єктом, якому

передають ці побажання. Таким чином, усе речення виконує функцію коментаря, який передає побажання адресату. Все речення також є характерним фіксованим виразом офіційно-ділового стилю.

Отже, цей офіційно-діловий лист демонструє різноманітність синтаксичних структур, де в реченнях може бути присутній топик, який також виконує роль суб'єкта, лише суб'єкт без топіка або навіть конструкції без топіка та суб'єкта. Майже всі речення є клішованими виразами, характерними для офіційно-ділового стилю китайської мови, що підкреслює формальність і ввічливість, властиві такій комунікації.

商品追加定单

××公司:

昨天曾向贵公司订购十台小型手扶拖拉机。现决定以同样的条件再追加订购五台。可能的话, 希望将两次订购的货物一起送来。多谢合作。

××农机公司

××年×月×日

Додаткове замовлення товару

(назва компанії):

Вчора ми замовили у вашої компанії десять одиниць мотоблоків. Зараз вирішено додатково замовити ще п'ять одиниць на тих самих умовах. Якщо можливо, просимо доставити обидва замовлення разом. Дякуємо за співпрацю.

Компанія сільськогосподарської техніки

(дата)

В цьому реченні "昨天曾向贵公司订购十台小型手扶拖拉机 Zuótiān céngxiàngguì gōngsī dìnggòu shí tái xiǎoxíng shǒu fú tuōlājī" топиком виступає часова фраза 昨天 zuótiān (вчора), оскільки вона розташована на початку, задає рамки для решти речення, є визначеною і після неї може стояти паузова частка. Частина 曾向贵公司订购十台小型手扶拖拉机 виконує роль коментаря, який доповнює інформацію, вказану топиком.

Речення "现决定以同样的条件再追加定购五台 Xiàn juédìng yǐ tóngyàng de tiáojiàn zài zhuījīā dìnggòu wǔ tái" також має на початку часову фразу 现 xiàn (зараз), яка вказує на теперішній час і задає часові рамки для дії, є визначеною і після неї може стояти паузова частка, тому 现 виступає топіком. 决定以同样的条件再追加定购五台 є коментарем, який пояснює, що саме відбувається.

Наступне речення "可能的话, 希望将两次定购的货物一起送来 Kěnéng dehuà, xīwàng jiāng liǎng cì dìnggòu de huòwù yīqǐ sòng lái" є складносурядним і не має топіка. 可能的话 kěnéng dehuà (якщо можливо) – це умовна фраза, яка не виступає топіком, оскільки не є темою, про яку йдеться в реченні. Все речення виступає як коментар, оскільки містить прохання або бажання, виражене через умовну конструкцію. Структура речення функціонує як коментар до попереднього контексту.

Речення "多谢合作 Duōxiè hézuò" також не має топіка. Усією своєю структурою воно виступає як коментар, що просто виражає подяку за співпрацю.

Таким чином, цей офіційно-діловий лист демонструє різноманітність синтаксичних структур, де топік може бути представленим часовими фразами або ж топік може бути відсутнім взагалі, як у випадках з умовними чи ввічливими конструкціями. Майже всі вирази є клішованими і характерними для офіційно-ділового стилю китайської мови, що підкреслює формальність і чіткість, властиві такій комунікації.

请求银行贷款

市工商银行:

敝公司为开发浦东市场, 一直希望在那里开设一个营业所。最近经人介绍, 我们已经选定了地段, 拟建房开业。

但是, 浦东一带地价昂贵, 远远超出我们的支付能力。因为要一次付清地款, 目前我们还缺300万元, 所以今特去函贵行, 请求予以贷款。本公司将在半年内还清贷款, 并愿以现有房地产作担保。

不知贵行意见如何，请予答复。

此致

敬礼!

上海金龙公司

2003年12月12日

Запит на банківський кредит

Міський промислово-комерційний банк:

Наша компанія прагне розвивати ринок в районі Пудун і давно має намір відкрити там відділення. Нещодавно, за рекомендацією, ми вже обрали місце та плануємо будівництво й відкриття.

Однак вартість землі в районі Пудун дуже висока і значно перевищує наші фінансові можливості. Оскільки вартість землі необхідно сплатити одним платежем, на даний момент нам не вистачає 3 мільйони юанів. Тому ми звертаємося до вашого банку з проханням надати кредит. Наша компанія планує погасити кредит протягом пів року і готова використати наявну нерухомість як заставу.

Будемо вдячні за ваші пропозиції щодо цього питання. Просимо дати відповідь.

З повагою,

Компанія "Шанхай Цзіньлун"

12 грудня 2003 року

Речення "敝公司为开发浦东市场，一直希望在那里开设一个营业所" Bì gōngsī wéi kāifā pǔdōng shìchǎng, yīzhí xīwàng zài nàlǐ kāishè yīgè yíngyè suǒ" є складнопірядним, де 敝公司 bì gōngsī (наша компанія) є топіком, оскільки вказує на те, про кого йдеться в реченні, є визначеним, розташованим на початку, і після нього може стояти пауза. Водночас 敝公司 також є суб'єктом, тому що воно знаходиться у відношенні з дієсловами 开发 kāifā (розвивати), 希望 xīwàng (має намір) та 开设 kāishè (відкрити). 为开发浦东市场，一直希望在那里开设一个营业所 є коментарем. Більше того, як топік, так і коментар надають нову інформацію.

В реченні "最近经人介绍, 我们已经选定了地段, 拟建房开业 Zuìjìn jīng rén jièshào, wǒmen yǐjīng xuǎndìng le dìduàn, nǐ jiàn fáng kāiyè" топіком є 最近 zuìjìn (нещодавно), який вказує на часові рамки, коли відбулися події, і стоїть на початку речення. Воно задає контекст для всієї подальшої інформації в реченні. 经人介绍, 我们已经选定了地段, 拟建房开业 є коментарем, який пояснює, що саме сталося "нещодавно". Суб'єктом в даному реченні виступає 我们 wǒmen, оскільки воно пов'язане з дієсловами 选定 xuǎndìng (обрали) та 拟 nǐ (плануємо). Тут також топік і коментар надають нову інформацію.

Тут "但是, 浦东一带地价昂贵, 远远超出我们的支付能力 dànshì, pǔdōng yīdài dìjià ángguì, yuǎn yuǎn chāochū wǒmen de zhīfù nénglì" 浦东一带地价 pǔdōng yīdài dìjià виступає топіком, тому що воно є тим, про що йдеться в реченні, воно визначене і стоїть на початку речення. Воно задає тему або контекст для того, що буде далі пояснено. Оскільки 地价 dìjià (земля, ділянка) визначає, хто або що виконує дію в цьому реченні, воно також є суб'єктом, пов'язаним із дієсловом чи предикатом 昂贵 ángguì (бути дорогим) і 超出 chāochū (перевищувати). 昂贵, 远远超出我们的支付能力 є коментарем, який надає нову інформацію про топік.

Речення "因为要一次付清地款, 目前我们还缺300万元, 所以今特去函贵行, 请求予以贷款 Yīnwèi yào yīcì fùqīng dìkuǎn, mùqián wǒmen hái quē 300 wàn yuán, suǒyǐ jīn tè qù hán guì háng, qǐngqiú yǔyǐ dàiikuǎn" є складнопідрядним, де 目前 mùqián (на даний момент) виступає топіком, оскільки задає часові рамки та контекст, у якому відбувається дія. Воно стоїть на початку частини речення та вводить ситуацію. У реченні також є часовий маркер 今 jīn (сьогодні), але він не є топіком, оскільки просто вказує на поточний момент дії, але не є центральною темою або об'єктом обговорення. Відповідно, частина 因为要一次付清地款, ... 我们还缺300万元, 所以今特去函贵行, 请求予以贷款 є коментарем, який пояснює ситуацію та обґрунтовує прохання.

В даному реченні "本公司将在半年内还清贷款，并愿以现有房地产作担保 Běn gōngsī jiàng zài bàninián nèi huán qīng dàikuǎn, bìng yuàn yǐ xiàn yǒu fángdìchǎn zuò dānbǎo" 本公司 běn gōngsī (наша компанія) виступає топіком, оскільки воно стоїть на початку речення, є визначеним і вказує на те, про кого йдеться в реченні. Крім того, після нього може стояти пауза або паузова частка. 本公司 одночасно виконує роль суб'єкта, оскільки пов'язане з дієсловами 还清贷款 huán qīng dàikuǎn – (погасити кредит) та 愿...作 yuàn...zuò – (готова використовувати як...). Частина "将在半年内还清贷款，并愿以现有房地产作担保" є коментарем, який надає додаткову інформацію про дії, що здійснюються суб'єктом. Більше того, топік надає відому інформацію, а топік – нову.

Все речення "不知贵行意见如何，请予答复 Bùzhī guìháng yìjiàn rúhé, qǐng yǔ dáfù" є коментарем, тому що воно надає нову інформацію, а також описує ситуацію невизначеності та прохання. Тут немає топіка, що задає відому тему, про яку йдеться в реченні.

Тож цей офіційно-діловий лист демонструє різні синтаксичні структури, де в реченнях можуть бути присутні топіки, що також виконують роль суб'єктів, а також конструкції без топіка. У листі використовуються формальні вирази, характерні для офіційно-ділового стилю китайської мови, що підкреслює формальність, чіткість і ввічливість комунікації. Деякі топіки в цьому тексті задають часові та контекстуальні рамки для подальших дій, а коментарі уточнюють ситуацію та пояснюють прохання або дії мовця.

Отже, проведений аналіз синтаксичної структури "топік-коментар" у китайських офіційно-ділових текстах демонструє важливість цієї конструкції для організації та передачі інформації. Роль топіка в таких текстах полягає у встановленні теми чи об'єкта обговорення, тоді як коментар додає нову або уточнювальну інформацію. Це забезпечує чіткість і послідовність викладу, що є важливими характеристиками офіційно-ділового стилю. Використання цієї структури дозволяє китайським авторам дотримуватися формальності, уникати

двозначностей і створювати зрозумілі тексти, що особливо важливо для ефективної ділової комунікації.

3.2. Граматичні особливості структури "топік-коментар" у текстах офіційно-ділового стилю китайської мови

У попередньому підрозділі ми зосередилися на виявленні та аналізі структури "топік-коментар" в офіційно-ділових листах, досліджуючи, як топік і коментар функціонують у таких текстах та яку роль вони виконують. У цьому підрозділі ми детально розглянемо граматичні особливості цієї структури в офіційно-ділових листах китайської мови, зосереджуючись на різних формах вираження топика і коментаря, а також на фіксованих виразах, характерних для цього стилю.

Ми будемо досліджувати, як ці елементи, що активно використовуються в офіційній мові, впливають на формальність і структуру тексту, додаючи йому точності та професійного характеру. Це дозволить глибше зрозуміти, як граматичні конструкції і клішовані вирази підтримують формальність та змістовність офіційно-ділового спілкування в китайській мові.

市长先生，女士们，先生们：

我们很高兴来到你们可爱的城市 – 武汉。现在我们又来到东湖高新技术开发区。这是我们两市之间关系日益密切的又一个象征。

可以肯定地说，在我们短暂的逗留期间我们已经取得了丰硕的成果。

我们已经签订了8个协议，两倍于我们双方过去签订的协议数字的总和。更重要的是，我们又一次看到了你们的人民，并和他们进行了广泛的接触交谈。我们和你们在同一张桌子上进餐、饮酒，在同一张桌上谈判，一起分享忧虑和欢乐。这一切使我们之间的相互尊重得到增强，使我们之间的友谊得到了巩固。对此，我表示衷心的祝贺。

现在我提议：为我们的主人及中国人民的健康，为我们个人间的关系以及科技商务往来的增强，为我们下次访问你们美丽的都市及你们的回访干杯！

Шановний мер, пані та панове,

Ми раді бути у вашому прекрасному місті Ухань. Зараз ми знову відвідуємо зону розвитку нових технологій Дунху. Це ще один символ того, що наші міста стають дедалі ближчими.

Можу з упевненістю сказати, що під час нашого короткого візиту ми вже досягли значних результатів.

Ми підписали 8 угод, що вдвічі перевищує загальну кількість угод, укладених між нашими містами в минулому. Що ще важливіше, ми знову зустрілися з вашими жителями та мали можливість спілкуватися з ними. Ми з вами сиділи за одним столом, ділили трапезу та вино, вели переговори, розділяли тривоги й радості. Усе це посилило нашу взаємну повагу та зміцнило нашу дружбу. Щиро вітаю вас із цим.

Зараз я пропоную підняти тост: за здоров'я наших гостей та китайського народу, за зміцнення наших особистих стосунків, а також за розвиток наукових і ділових зв'язків, а також за наш наступний візит до вашого прекрасного міста та ваш візит у відповідь!

(Рік__місяць__день)

У реченні "我们很高兴来到你们可爱的城市 – 武汉 Wǒmen hěn gāoxìng lái dào nǐmen kě'ài de chéngshì – wǔhàn" 我们 Wǒmen (ми) виступає як топік і одночасно як суб'єкт. Воно є топіком, оскільки визначає, про кого йдеться в реченні, стоїть на початку, є визначеним, і після нього може бути пауза або паузова частка. Також 我们 виконує роль суб'єкта, оскільки пов'язане з дієсловом 来到 lái dào (приїжджати). Топік у цьому випадку виражений іменною фразою. Частина 很高兴来到你们可爱的城市 – 武汉 є коментарем, що доповнює топік. І топік, і коментар надають нову інформацію. Крім того, речення відображає кілька характерних рис офіційно-ділового стилю, зокрема використання фрази 我们很高兴, яка є типовою для офіційного стилю і підкреслює ввічливий тон та готовність до співпраці.

В реченні "现在我们又来到东湖高新技术开发区 Xiànzài wǒmen yòu lái dào dōnghú gāoxīn jìshù kāifā qū" 现在 Xiànzài (зараз) виступає як топік і є часовою фразою, що задає часові рамки для подальшого розвитку речення. Вона є визначеною і після неї може стояти паузова частка. Суб'єктом у цьому реченні є 我们 (ми), оскільки він пов'язаний із дієсловом 来到 (lái dào – "приїжджати"). Відповідно 我们又来到东湖高新技术开发区 є коментарем. Тут топік і коментар також надають нову інформацію.

В цьому випадку "这是我们两市之间关系日益密切的又一个象征 Zhè shì wǒmen liǎng shì zhī jiān guān jì rìyì mìqìè de yòu yīgè xiàngzhēng" 这 zhè (це) є топіком. Воно стоїть на початку речення, є визначеним і вказує на предмет, про який йтиметься далі. 这 задає контекст і є темою, до якої додається подальша інформація – коментар 是我们两市之间关系日益密切的又一个象征. Хоча 这 не згадувалося безпосередньо в попередньому реченні, воно відсилає до попередньої інформації, тому тут топік – це дана інформація, а коментар – нова. В той же час 这 не може вважатися кореферентним, адже кореферентність відбувається тоді, коли два або більше іменники, займенники або інші референційні елементи в тексті посилаються на одну й ту саму особу, предмет або подію. Більше того, використано клішований вираз 日益 rìyì (дедалі більше, з кожним днем), який часто використовується в офіційно-діловому та формальному стилі.

У реченні "可以肯定地说, 在我们短暂的逗留期间我们已经取得了丰硕的成果 Kěyǐ kěndìng dì shuō, zài wǒmen duǎnzàn de dòuliú qíjiān wǒmen yǐjīng qǔdéle fēngshuò de chéngguǒ" топіком є частина 在我们短暂的逗留期间 (під час нашого короткого візиту). Ця фраза задає часові рамки і контекст для всього речення, вказуючи, коли саме відбулася дія. Вона розташована на початку і виступає як топік, оскільки визначає умови, за яких відбувається подія. Частина речення 可以肯定地说 (можна з упевненістю сказати) є частиною коментаря. Це вступна фраза, яка вказує на ступінь впевненості мовця, але не є топіком, оскільки не визначає, про що саме йтиметься в

реченні. Частина 我们已经取得了丰硕的成果 (ми вже досягли значних результатів) також є коментарем, що надає нову інформацію про те, що сталося під час цього короткого перебування. В даному випадку і топік, і коментар надають нову інформацію. Топік вводить часовий контекст, у межах якого відбулася дія, а коментар деталізує, що саме сталося в цей період.

У реченні "我们已经签订了8个协议, 两倍于我们双方过去签订的协议数字的总和 Wǒmen yǐjīng qiāndìngle 8 gè xiéyì, liǎng bèi yú wǒmen shuāngfāng guòqù qiāndìng de xiéyì shùzì de zǒnghé" топіком виступає 我们 Wǒmen (ми), оскільки воно стоїть на початку речення, визначає, про кого йдеться, і після нього може стояти пауза чи паузова частка. 我们 також виконує роль суб'єкта, оскільки пов'язане з дієсловом 签订 qiāndìng (підписали). Крім того, 我们 є кореферентним, адже посилається на ту саму групу осіб, про яку йдеться у минулому реченні. Коментарем у цьому реченні є 已经签订了8个协议, 两倍于我们双方过去签订的协议数字的总和, що пояснює, що саме зробили "ми" (топік). Можна також сказати, що топік надає дану інформацію, коментар – нову. У реченні також містяться фіксовані вирази, характерні для офіційно-ділового стилю: 签订 qiāndìng (підписали), 协议 xiéyì (угода), 双方 shuāngfāng (обидві сторони), 两倍于 liǎng bèi yú (вдвічі більше), які підкреслюють формальність, точність і структурованість, властиві офіційно-діловому стилю.

На нашу думку, в наступному реченні "更重要的是, 我们又一次看到了你们的人民, 并和他们进行了广泛的接触交谈 Gèng zhòngyào de shì, wǒmen yòu yīcì kàn dào le nǐmen de rénmín, bìng hé tāmen jìn xíng le guǎng fàn de jiē chù jiāo tán" топіком є 更重要的是 Gèng zhòngyào de shì (що ще важливіше). У традиційних джерелах, таких як праці Сандри Томпсон і Чарльза Лі, не зустрічаються приклади, де означення виступає як топік, проте, на нашу думку, цей вираз може виконувати таку роль, оскільки він відповідає всім умовам для цього: задає контекст і визначає, про що йдеться в реченні, розташований на його початку та після нього може йти пауза або паузова частка. 我们 у цьому реченні виступає суб'єктом, який пов'язаний з

дієсловами 看到了 kàndào le (побачили) та 进行了 jìnxíng le (провели). Відповідно, 我们又一次看到了你们的人民, 并和他们进行了广泛的接触交谈 є коментарем. Тут як топік, так і коментар надають нову інформацію. Також є кілька фраз характерних для офіційного стилю, таких як 进行了广泛的接触交谈 (провели ґрунтовні переговори).

У цьому реченні "我们和你们在同一张桌子上进餐、饮酒, 在同一张桌上谈判, 一起分享忧虑和欢乐 Wǒmen hé nǐmen zài tóngyī zhāng zhuōzi shàng jìncān, yīnjiǔ, zài tóngyī zhāng zhuō shàng tánpàn, yīqǐ fēnxiǎng yōulǜ hé huānlè" топіком виступає 我们和你们 Wǒmen hé nǐmen (ми з вами), оскільки воно є тим, про кого йдеться в реченні, є визначеним і розташоване на початку, після нього також може стояти пауза. Ми також можемо стверджувати, що 我们 і 你们 є суб'єктами, оскільки вони пов'язані з дієсловами 进餐 jìncān (споживати їжу), 饮酒 yīnjiǔ (пити алкоголь), 谈判 tánpàn (вести переговори), 分享 fēnxiǎng (ділити, розділяти). Уся частина 在同一张桌子上进餐、饮酒, 在同一张桌上谈判, 一起分享忧虑和欢乐 виступає коментарем, який доповнює топік і описує його. У цьому випадку, топік є вже відомою інформацією, тоді як коментар надає нову інформацію. В реченні присутні кілька фраз, характерних для офіційного стилю: 进餐 і 饮酒 – це формальні вирази, запозичені з веньяню, а вираз 分享忧虑和欢乐 є клішованим і типовим для офіційного стилю, підкреслюючи прагнення до встановлення тривалих і дружніх відносин.

У реченні "这一切使我们之间的相互尊重得到增强, 使我们之间的友谊得到了巩固 Zhè yīqiè shǐ wǒmen zhī jiān de xiānghù zūnzhòng dédào zēngqiáng, shǐ wǒmen zhī jiān de yǒuyì dédào le gǒnggù" топіком виступає 这一切 (zhè yīqiè – "все це"), оскільки воно стоїть на початку речення, задає тему і контекст, про який йдеться, і після нього може слідувати пауза. Топік у даному випадку є узагальнюючою фразою, яка посилається на попередні речення, що допомагає підтримати зв'язність тексту. Коментарем у цьому реченні є частина 使我们之间的相互尊重得到增强, 使我们之

间的友谊得到了巩固, яка пояснює, які саме результати та наслідки вплинули на взаємні відносини. Вона надає нову інформацію про те, як події зміцнили повагу та дружбу між сторонами. Крім того, топик тут – це дана інформація, а коментар – нова.

Щодо цього речення "对此, 我表示衷心的祝贺 Duì cǐ, wǒ biǎoshì zhōngxīn de zhùhè" 对此 Duì cǐ виступає як обставина і належить до прийменникової фрази. Тут 对 (Duì) є прийменником, що означає "щодо" або "стосовно", а 此 (cǐ) – займенником, що означає "це" або "цей". 对此 вказує на те, про що йтиметься в реченні, і задає контекст, який стосується попередньої інформації або подій, згаданих раніше. Воно стоїть на початку речення і після нього може стояти пауза або паузова частка, тому 对此 виступає в ролі топика. 对此 вказує на те, що відбулося в попередньому контексті, але не виконує функцію кореферентного займенника, оскільки не посилається на конкретну особу чи об'єкт. Суб'єктом у цьому реченні є 我 wǒ, який пов'язаний з дієсловом 表示 biǎoshì (висловлювати). Частина 我表示衷心的祝贺 (wǒ biǎoshì zhōngxīn de zhùhè) є коментарем, що надає нову інформацію щодо топика (对此). У цьому випадку, топик уже є відомою інформацією, а коментар доповнює його новими деталями. У реченні також присутні фіксовані вирази: 对此 та 示衷心的祝贺, що підкреслює формальність і ввічливість, властиві такій комунікації.

Тут "现在我提议: 为我们的主人及中国人民的健康, 为我们个人间的关系以及科技商务往来的增强, 为我们下次访问你们美丽的都市及你们的回访干杯! Xiànzài wǒ tíyì: Wèi wǒmen de zhǔrén jí zhōngguó rénmín de jiànkāng, wèi wǒmen gèrén jiān de guānxì yǐjí kējì shāngwù wǎnglái de zēngqiáng, wèi wǒmen xià cì fǎngwèn nǐmen měilì de dūshì jí nǐmen de huífǎng gānbēi!" топик 现在 xiànzài є часовою фразою, яка вказує на поточний момент дії. Воно задає часові рамки і контекст для подальшої частини речення. 现在 розташоване на початку речення, є визначеним, і після нього

може стояти пауза або паузова частка, що дозволяє йому функціонувати як топік. 我 (я) є суб'єктом, оскільки пов'язане з дієсловом 提议 tíyì (пропонувати). Частина 我提议: 为我们的主人及中国人民的健康, 为我们个人间的关系以及科技商务往来的增强, 为我们下次访问你们美丽的都市及你们的回访干杯! є коментарем, який розгортає нову інформацію щодо топіка. У цьому реченні топік 现在 є новою інформацією, яка задає часовий контекст, тому кореферентність тут відсутня. Крім того, топік у цьому випадку є вже даною інформацією, тоді як коментар надає нову інформацію.

Отже, ми побачили, що в цьому листі топіки можуть бути виражені часовими, іменними, прийменниковими фразами, і навіть означенням, а також бути кореферентними, що допомагає підтримувати логіку та послідовність у тексті. Лист також демонструє, що в офіційно-ділових текстах китайської мови активно використовуються клішовані фрази, формальні вирази та структура, що підкреслює формальність, точність і ввічливість спілкування.

赵浩先生雅鉴:

在这喜人的金秋时节, 谨向您介绍我公司新近推出的××系列化妆品。该产品质量可靠, 价格合理, 对皮肤保健有良好的功效, 是永葆青春魅力的必备之品。

随信附上系列产品的说明书及价目表, 供参考。

此致

敬礼!

大洋化工日用品开发公司

2003年10月31日

Шановний пане Чжао Хао!

У цей приємний осінній період ми раді представити Вам нову серію косметичних засобів нашої компанії. Продукція відзначається надійною якістю та помірною ціною, має чудовий ефект для догляду за шкірою та є необхідною для збереження молодості та краси.

У додатку до листа ви знайдете інструкцію та прайс-лист на продукцію для вашого ознайомлення.

З повагою,

Компанія з розробки побутових товарів та хімічної продукції "Даян"

31 жовтня 2003 року

У цьому реченні "在这喜人的金秋时节, 谨向您介绍我公司新近推出的××系列化妆品 Zài zhè xǐrén de jīnqiū shíjié, jǐn xiàng nín jièshào wǒ gōngsī xīnjìn tuīchū de ××xìliè huàzhuāngpǐn" топіком є фраза 在这喜人的金秋时节, оскільки вона встановлює часові рамки, в яких відбувається дія, і надає контекст для подальшої інформації. Більше того, ця часова фраза стоїть на початку речення, є визначеним, і після нього може стояти пауза або паузова частка. Частина 谨向您介绍我公司新近推出的××系列化妆品 є коментарем, який надає інформацію щодо того, що відбувається в описаному контексті. Фраза 谨向您介绍 jǐn xiàng nín jièshào (ми раді представити Вам) є фіксованим ввічливим виразом, який підкреслює формальність і шанобливість, характерні для такого типу ділового листування.

Речення "该产品质量可靠, 价格合理, 对皮肤保健有良好的功效, 是永葆青春魅力的必备之品 Gāi chǎnpǐn zhí liàng kěkào, jiàgé hélǐ, duì pífu bǎojiàn yǒu liánghǎo de gōngxiào, shì yǒng bǎo qīngchūn mèilì de bì bèi zhī pǐn", в якому топіком є 该产品 Gāi chǎnpǐn (ця продукція), оскільки він встановлює об'єкт, про який йтиметься в реченні. Це ключовий елемент, про який надається інформація в коментарі. Він стоїть на початку речення, є визначеним і після нього може стояти пауза або паузова частка. Оскільки в попередньому реченні топіком був часовий контекст (在这喜人的金秋时节), 该产品 не є кореферентним, оскільки воно не посиляється на інформацію, згадану раніше. Коментарем у реченні є частина "质量可靠, 价格合理, 对皮肤保健有良好的功效, 是永葆青春魅力的必备之品". Топік вводить відому інформацію, а коментар – нову. Елементи 该 gāi (цей), 之 zhī (присвійна частка), а

також чен'юй 永葆青春 yǒng bǎo qīngchūn (збереження молодості) походять з веньяню, тому підкреслюють офіційно-діловий стиль тексту.

В даному реченні "随信附上系列产品的说明书及价目表, 供参考 Suí xìn fù shàng xiliè chǎnpǐn de shuōmíngshū jí jià mù biǎo, gōng cānkǎo" вираз 随信附上 складається з таких елементів, як 随信 suí xìn ("з цим листом" або "у додатку до цього листа") і є обставиною, яка виступає в ролі прислівникового виразу, а також 附上 fù shàng (додається), який є присудком і виступає в ролі дієслова. Таким чином 随信附上 – це локативна фраза, яка стоїть на початку речення, є визначеною, задає обставини (або місце) для решти речення і після неї може стояти пауза або паузова частка, отже вона виступає в ролі топіка. Коментарем в реченні є 系列产品的说明书及价目表, 供参考. Топік в даному випадку є відомою інформацією, адже ми вже знаємо, що контекст стосується листа, а коментар є новою інформацією. Такі фіксовані вирази як 随信附上 suí xìn fù shàng та 供参考 gōng cānkǎo (для вашого ознайомлення) є типовими для офіційно-ділового стилю тексту.

××公司:

过去一直承蒙关照, 十分感谢, 并请今后能继续给予关照。

今去函有一事相商: 敝厂产品自1992年以来, 一直维持着原来的价格没有变动。但近来原材料和人工费都上涨很快, 已使敝厂难以承受。为保证敝厂能进行正常运转, 更好地为广大客户服务, 敝厂拟自明年一月起, 将产品价格原有基础上提高15%。这个加价幅度仍然是最低的。不知贵公司对敝厂提高产品价格有什么意见, 望告知。

此致

敬礼

××公司

××年×月×日

(назва компанії):

Ми щиро вдячні вам за вашу постійну підтримку у минулому і сподіваємося на вашу подальшу підтримку в майбутньому.

Наразі ми хотіли б обговорити одну справу: з 1992 року наша компанія не змінювала цін на продукцію. Проте останнім часом вартість сировини та заробітної плати зросла настільки, що це створює для нас значні труднощі. З метою забезпечення стабільної роботи нашого підприємства та для покращення обслуговування наших клієнтів, ми плануємо з січня наступного року підвищити ціни на продукцію на 15% від поточного рівня. Це мінімальне можливе підвищення.

Просимо вас повідомити, які у вас є зауваження або пропозиції стосовно цього підвищення цін.

З повагою,

×× Компанія

(дата)

У реченні "过去一直承蒙关照，十分感谢，并请今后能继续给予关照 Guòqù yīzhí chéngméng guānzhào, shífēn gǎnxiè, bìng qǐng jīnhòu néng jìxù jǐyǔ guānzhào" топіком виступає 过去 guòqù (у минулому), оскільки воно стоїть на початку речення і визначає часовий контекст, про який йтиметься далі і після нього може стояти пауза або паузова частка. Коментарем слугує частина 一直承蒙关照，十分感谢，并请今后能继续给予关照. Топік і коментар в даному випадку надають нову інформацію. У реченні використано фіксовані ввічливі вирази, характерні для офіційно-ділового стилю: 承蒙关照 chéngméng guānzhào ("Дякую вам за підтримку та розуміння!"), 十分感谢 shífēn gǎnxiè (щиро вдячні) та веньянізм 给予 jǐyǔ (давати, дарувати).

Речення "今去函有一事相商：敝厂产品自1992年以来，一直维持着原来的价格没有变动 Jīn qù hán yǒuyī shì xiāng shāng: Bì chǎng chǎnpǐn zì 1992 nián yǐlái, yīzhí wéichízhe yuánlái de jiàgé méiyǒu biàndòng" є складнопідрядним і складається з двох простих речень, де в кожному з них є свій топік. У першій частині 今去函有一事相商 топіком є 今 jīn (наразі), яке задає часовий контекст, стоїть на початку речення і

після нього може стояти пауза. 今 у цьому контексті є відомою інформацією, оскільки читач розуміє, що дія відбувається в теперішній час (тобто в момент написання листа). Відповідно коментар в цій частині – це 去函有一事相商 і є новою інформацією. 敝厂产品 bì chǎng chǎnpǐn є топіком в другій частині складного речення. Він є головним об'єктом, навколо якого розгортається подальший коментар, стоїть на початку простого речення, є визначеним і після нього може стояти пауза або паузова частка. Цей топік є відомим, оскільки адресат листа (ймовірно, партнер чи клієнт) уже знайомий з продукцією заводу. Ця інформація вже відома у контексті ділового спілкування. Коментарем є частина 自1992年以来, 一直维持着原来的价格没有变动, яка надає нову інформацію. Тож ми бачимо, що це складнопідрядне речення, яке складається з двох простих речень, і кожне з них має свій топік. Щодо виразу 敝厂产品, його також можна вважати суб'єктом, оскільки воно пов'язане з дієсловом у коментарі 维持 wéichí (підтримувати, зберігати). Більше того, у реченні присутні фіксовані вирази 去函 qù hán (надсилати лист) і 敝厂 bì chǎng (наш завод; підприємство), які походять із веньяню. У ділових листах ці вирази допомагають створити професійний тон та структурувати зміст таким чином, щоб він відповідав стандартам офіційного спілкування.

В наступному реченні "但近来原材料和人工费都上涨很快, 已使敝厂难以承受 Dàn jìnlái yuáncáiliào hé réngōng fèi dōu shàngzhǎng hěn kuài, yǐ shǐ bì chǎng nányǐ chéngshòu" топіком виступає 近来 jìnlái (останнім часом), оскільки воно стоїть на початку речення, встановлює часовий контекст і вказує, коли відбуваються зміни. 近来 задає рамки для подальшого опису ситуації та надає відому інформацію, яка є очікуваною в контексті ділового листа. Коментар – 原材料和人工费都上涨很快, 已使敝厂难以承受, який пояснює топік і надає нову інформацію. У коментарі 原材料和人工费 yuáncáiliào hé réngōng fèi (вартість сировини та заробітної плати) є суб'єктом, оскільки він пов'язаний з дієсловом 上涨 shàngzhǎng (зростати). У реченні

також присутні фіксовані вирази, характерні для офіційно-ділового стилю: 上涨 shàngzhǎng (зростати) та 敝厂 bì chǎng (наше підприємство).

У реченні "为保证敝厂能进行正常运转, 更好地为广大客户服务, 敝厂拟自明年一月起, 将产品价格原有基础上提高15% Wèi bǎozhèng bì chǎng néng jìnxíng zhèngcháng yùnzhuǎn, gèng hǎo dì wéi guǎngdà kèhù fúwù, bì chǎng nǐ zì míngnián yī yuè qǐ, jiāng chǎnpǐn jiàgé zàiyuán yǒu jīchǔ shàng tígāo " 敝厂 з'являється два рази. У першій частині речення 敝厂 є частиною обставини, а не топіком, воно не стоїть на початку речення і після нього не може стояти пауза чи паузова частка. У другій частині 敝厂 стоїть на початку речення, є визначеним і після нього може бути пауза. Крім того він також виступає в ролі суб'єкта, адже зв'язаний з дієсловами 拟 nǐ (планувати) та 提高 tígāo (підвищувати). Тобто в першій частині речення коментарем виступає 为保证敝厂能进行正常运转, 更好地为广大客户服务, а в другій – 拟自明年一月起, 将产品价格原有基础上提高15%. В даному випадку топік є відомою інформацією, а коментар – новою. Крім того, в реченні також присутні фіксовані вирази, які походять з веньяню і надають тексту формальності, точності та структурованості, що є характерним для офіційно-ділового стилю: 正常运转 zhèngcháng yùnzhuǎn (стабільна робота), 拟 nǐ (планувати), 起 qǐ (з початку), 将 jiāng (частка, яка вводить об'єкт дії).

Тут "这个加价幅度仍然是最低的 Zhège jiājià fúdù réngrán shì zuìdī de" топіком виступає 这个加价幅度 Zhège jiājià fúdù (цей рівень підвищення цін), оскільки він стоїть на початку речення, визначає об'єкт, про який йдеться, і після нього може стояти пауза чи паузова частка. Коментарем є 仍然是最低的, який додає нову інформацію щодо топіка. Топік 这个加价幅度 надає відому інформацію, а коментар розширює цю інформацію, додаючи нові деталі. У реченні також використовується фіксований вираз, характерний для офіційно-ділового стилю: 加价幅度.

Речення "不知贵公司对敝厂提高产品价格有什么意见, 望告知 Bùzhī guì gōngsī duì bì chǎng tígāo chǎnpǐn jiàgé yǒu shé me yìjiàn, wàng gào zhī" не має топіка, оскільки 贵公司 є частиною звернення. Це формальне звертання до адресата (компанії), але воно не задає відому тему, про яку йтиметься у реченні. Це більше частина коментаря, що описує, кого стосується питання, а не топік, який вводить відому інформацію. Уся структура речення надає нову інформацію та висловлює прохання щодо зворотного зв'язку, що робить її повністю коментарем. Елементи 贵公司 guì gōngsī (ваша компанія), 望告知 wàng gào zhī, (просимо вас повідомити) походять з веньяню і підкреслюють формальність та офіційний тон ділової комунікації.

У процесі аналізу цього листа ми виявили, що топіки включають часові фрази, локативні фрази, а також іменні топіки, що встановлюють рамки для подальших коментарів. Ми також виявили кореферентність у деяких реченнях, коли топік посилався на раніше згадану інформацію, забезпечуючи зв'язність тексту. Крім того, зустрічалися речення, у яких топіка не було, і все речення функціонувало як коментар. Ми дослідили також взаємодію нової та відомої інформації, що забезпечує логічність тексту, підкреслюючи формальність і структурованість, властиві офіційно-діловим листам.

Підбиваючи підсумки, у цьому підрозділі ми дослідили граматичні особливості структури "топік-коментар" в офіційно-ділових листах китайської мови, зокрема типи топіків: іменні, локативні, часові та прийменникові фрази, що встановлюють контекст дії. Ми також розглянули кореферентність, яка забезпечує зв'язність тексту, але виявили, що вона не завжди присутня – деякі топіки вводять нову інформацію. Було проаналізовано випадки, коли топіки виконували роль суб'єктів, пов'язаних із дієсловами, а також ситуації, де речення не мало топіка, а вся структура виконувала роль коментаря. Ми також дослідили взаємодію відомої та нової інформації, що забезпечує логічність тексту. У результаті дослідження нам вдалося довести, що структура "топік-коментар" відіграє ключову роль у формуванні логічності та зв'язності офіційно-ділових листів китайської мови. Ми також

підтвердили, що використання кореферентності, різних типів топиків та взаємодії нової і відомої інформації забезпечує формальність і структурованість тексту.

Висновки до Розділу 3

У третьому розділі ми аналізували структуру топик-коментар у офіційно-ділових текстах, зокрема ділових листах. Метою дослідження було розглянути, як ця структура функціонує на рівні речення та як її елементи — топик і коментар впливають на чіткість, послідовність і формальність текстів, які використовуються у діловій комунікації.

Спочатку ми зосередилися на синтаксичних аспектах структури "топик-коментар". Як ми знаємо топик зазвичай виконує роль теми або об'єкта обговорення в реченні, тоді як коментар доповнює або пояснює топик, надаючи нову або уточнену інформацію. Така організація речення є ключовою для китайської мови, оскільки дозволяє чітко розмежовувати вже відому інформацію від нової. Особливо це важливо в офіційно-ділових текстах, де важлива структурованість і уникнення двозначностей.

В офіційно-ділових листах часто зустрічаються речення без явного топика, навіть якщо це складнопідрядне речення із суб'єктом. Це особливо характерно для речень із подяками, запитами або побажаннями, які традиційно формуються без топика, проте ключова інформація в них передається через коментар. У ділових листах топіки можуть виконувати роль суб'єктів, але також можливі випадки, коли суб'єкт і топик існують окремо один від одного або навіть зустрічаються конструкції без топика чи суб'єкта, або суб'єкт без топика.

Ми виявили, що в складнопідрядних реченнях топик може бути як один на все речення, так і декілька — по одному для кожної частини складного речення. Наприклад, у реченні "今去函有一事相商: 敝厂产品自1992年以来, 一直维持着原来的价格没有变动" кожна частина має свій топик. У першій частині топиком є "今", який задає часовий контекст, тоді як у другій частині "敝厂产品" виконує функцію

топіка для наступного коментаря. Обидва топіки задають контекст для своїх частин речення, забезпечуючи структурованість і послідовність інформації в тексті.

Більше того, ми дослідили граматичні особливості структури "топік-коментар". Було встановлено, що топіки можуть бути виражені різноманітними мовними засобами, зокрема іменними, часовими, локативними та прийменниковими фразами. Ці елементи не лише допомагають визначати контекст дії, але й сприяють точності та чіткості викладу.

Ми також виявили, що топіком у реченні може виступати навіть прикметникова фраза, як було у реченні "更重要的是，我们又一次看到了你们的人民，并和他们进行了广泛的接触交谈", де "更重要的" — топік. Такий вид топіка виконує ті самі функції, що й інші види топіків, оскільки він задає контекст і визначає тему для подальшого коментаря. Прикметникова фраза може служити введенням до головної думки речення, акцентуючи увагу на важливих характеристиках або властивостях, які будуть розкриті в коментарі. Такий підхід свідчить про гнучкість китайського синтаксису, де різні частини мови, включно з прикметниками, можуть ефективно виконувати функцію топіка в офіційно-ділових текстах.

Кореферентність також відіграє важливу роль у підтриманні зв'язності тексту. Коли топік посилається на вже відому інформацію, це сприяє логічності викладу, уникає тавтології та полегшує сприйняття тексту адресатом. Проте ми також виявили випадки, коли топік вводить нову інформацію, що є не менш важливим для побудови офіційного стилю. Це забезпечує гнучкість у структурі речення, дозволяючи адаптуватися до контексту і змісту повідомлення.

Крім того, ми проаналізували взаємодію відомої та нової інформації в реченнях. Ця взаємодія є важливим аспектом для формування логічної структури тексту, де топік зазвичай представляє вже відому інформацію, а коментар розширює або уточнює її. Проте ми також зустрічали випадки, коли топік вводив нову інформацію, оскільки раніше цей топік не згадувався в контексті.

Під час аналізу структури топік-коментар ми також дослідили, що ділові листи рясніють сталими виразами, які часто використовуються в офіційно-діловому стилі.

У більшості випадків це вєньянїзми та чєн'юї. Цї фрази підкрєслюють формальність комунїкації та додають їй профєсійного характеру.

Загалом, проведений аналіз структури "топїк-коментар" у офіційно-ділових текстах китайської мови показав важливу роль цієї конструкції у створенні чїткості та послїдовності викладу. Рїзні види топїків, гнучкість їхнього використання та взаємодїя з коментарями забезпечують формальність і профєсійний характер текстів. Важливими елементами також виступають корєферентність і сталї вирази, які підсилюють зв'язність та ефективність ділової комунїкації.

ВИСНОВКИ

Наша робота присвячена особливостям структури "топік-коментар" на матеріалі текстів офіційно-ділового стилю сучасної китайської мови. Тут наводяться головні особливості структури "топік-коментар", значення поняття функціонального стилю в українській та китайській мові, окреслено специфіку офіційно-ділового стилю в сучасній китайській мові. Крім того, розглянуто методологічні засади аналізу топика і коментаря в ділових текстах та проведено дослідження синтаксичних і граматичних особливостей структури "топік-коментар".

Топік – це елемент речення, який зазвичай розміщується на початку і встановлює просторові, часові або індивідуальні рамки для подальшого висловлювання. Він може бути представлений немаркованою іменною групою або її еквівалентом, що задає контекст, з яким пов'язане наступне висловлювання.

Коментар є основною частиною речення, яка слідує за топіком і надає йому характеристику або розкриває його зміст. Він описує топік, пояснюючи чи уточнюючи інформацію, яку топік задає.

Структура "топік-коментар" є синтаксичною конструкцією, яка виконує важливі функції в дискурсі, забезпечуючи зв'язок між контекстом (топіком) і його поясненням (коментарем).

Топік китайського типу – це іменна група або її еквівалент, яка розташована на початку речення і зв'язана з основною частиною речення, яка виступає в ролі коментаря. Даний топік завжди має певний зв'язок з коментарем, навіть якщо цей зв'язок не є таким очевидним або прямим і в цьому контексті топік може називатися терміном "dangling topic".

Основні характеристики структури "топік-коментар":

1. Топік може бути відокремлений від коментаря паузою або паузовою часткою (pause particle) – 啊 a (呀 ya), 么 me, 呢 ne або 吧 ba, які слугують для позначення топіку.

2. Топіком у китайській мові можуть бути не лише іменні групи, а й фразеологічні одиниці, які виконують роль присудка.

3. Часові й локативні фрази можуть виступати в ролі топіку, які встановлюють часові або просторові рамки для всього речення.

4. Топік у китайській мові може бути не тільки іменною групою, а й дієсловом або групою дієслів.

5. У складнопідрядних реченнях топік може бути відокремлений від суб'єкта, залежно від головного дієслова. Наприклад, дієслова говоріння та розумової діяльності (说, 提议, 觉得, 想) дозволяють топіку знаходитись окремо від суб'єкта.

6. Топік не тільки є граматичною одиницею, але й виконує важливу роль у дискурсі.

7. Топік у китайській мові часто служить для встановлення кореферентності.

8. Коли топік і суб'єкт відмінні, саме топік визначає, на що буде вказувати відсутній іменник у наступному реченні.

Після розгляду структури "топік-коментар" ми дослідили поняття функціональних стилів в українській та китайській лінгвістиці.

Функціональний стиль – це різновид мовлення, що використовується для виконання певних комунікативних функцій, таких як передача інформації або вплив на аудиторію. В українській традиції функціональні стилі класифікуються як офіційно-діловий, науковий, публіцистичний, розмовний, художній та конфесійний.

У китайській лінгвістиці використовуються різні терміни для позначення стилю: (xiūcí), 语体 (yǔtǐ), 文体 (wéntǐ) та 词章 (cízhāng).

Функціональні стилі в китайській мові поділяються на такі типи: офіційний стиль (公文语体), науково-технічний стиль (科技语体), публіцистичний стиль (政论语体) та літературно-художній стиль (文艺语体).

Офіційно-діловий стиль у китайській мові має кілька термінів для його позначення, зокрема, 公文语体 (gōngwén yǔtǐ) і 事务语体 (shìwù yǔtǐ). Перший термін є більш загальним і охоплює всі жанри ділового спілкування, другий – акцентує увагу на більш конкретних офіційних документах, зокрема, на адміністративних і юридичних текстах.

Офіційно-діловий стиль (公文语体, 事务语体) відноситься до систематизованих офіційних документів, необхідних для державного управління, а також до документів, що використовуються в діловій діяльності між суспільними організаціями та приватними особами.

Головні характеристики офіційно-ділового стилю китайської мови:

1. Точність і лаконічність;
2. Шаблонність;
3. Використання фіксованих виразів;
4. Ввічливість і дипломатичність;
5. Відсутність розмовних слів, просторіч, розмовних конструкцій, стилістичних прийомів, натомість можуть застосовуватися архаїзми і веньянізми;
6. Чітка структура тексту;
7. Використання принципів ввічливості;
8. Підтримка позитивного емоційного зв'язку, який допомагає зміцнювати ділові стосунки.

Надалі ми зосередилися на методологічних засадах структури "топік-коментар" у текстах офіційно ділового стилю, що дозволило глибше зрозуміти її функціональні особливості та основні підходи до дослідження. Це також дало змогу ефективніше оцінити роль цієї структури в організації інформації та її вплив на комунікативну чіткість текстів.

Спочатку ми визначили поняття "інформаційна структура", яка стосується впорядкування даної та нової інформації для оптимального розуміння читачем або слухачем. Топік зазвичай представляє відому інформацію, а коментар додає нову. У китайській мові топік може виконувати роль як відомої, так і нової інформації, що робить його використання гнучкішим.

Ми також розглянули основні лінгвістичні методи для аналізу структури "топік-коментар". Головними методами, які ми використали для аналізу даної структури слугували: дискурс-аналіз, контекстуальний, структурний,

функціональний і конструктивний методи. Вони дозволяють дослідити комунікативну роль цієї структури в китайських офіційних текстах.

Додатково було проаналізовано системно-функціональну лінгвістику (СФЛ), яка розглядає мову як систему соціальної взаємодії. SFL виділяє три метафункції мови (ідеаційну, інтерперсональну, текстуальну) і дозволяє дослідити, як офіційні тексти передають інформацію з високою точністю та зрозумілістю, залежно від контексту.

Основними ознаками СФЛ також є: функціонування мови як системи; контекстуальна залежність мови; інтеграція граматичних та семантичних рівнів; фокус на соціальну природу мови; мова як ресурс для значень.

Далі ми дослідили синтаксичні особливості структури "топік-коментар". Ми виявили, що в офіційно-ділових листах часто трапляються речення без топика, особливо у випадках з подяками, запитамі або побажаннями, де основна інформація передається через коментар. У деяких реченнях топіки можуть виконувати роль суб'єктів, але також можливі випадки, коли суб'єкт і топик існують окремо один від одного або навіть зустрічаються конструкції без топика чи суб'єкта, або суб'єкт без топика.

У складнопідрядних реченнях можливі випадки як-от єдиний топик на все речення або кілька топиків для кожної частини складного речення.

Ми також проаналізували граматичні аспекти, зокрема те, що топіки можуть бути виражені різними мовними засобами, включно з іменними, часовими, локативними та прийменниковими фразами. Крім того, виявлено, що топиком може бути навіть прикметникова фраза.

Ми з'ясували, що кореферентність є ключовим елементом у забезпеченні зв'язності офіційно-ділових текстів. Використання займенників для заміни іменників сприяє логічній побудові речень, допомагає уникнути повторень і покращує сприйняття інформації читачем. Такий підхід робить текст більш зрозумілим і компактним, зберігаючи його формальну чіткість та структурованість.

Більше того, явище відомої (даної) та нової інформації є важливим аспектом для формування логічної структури тексту, де топик зазвичай представляє вже відому

інформацію, а коментар розширює або уточнює її. Проте ми також виявили, що топік може вводити нову інформацію.

Під час аналізу речень ділових листів ми також зацентрували увагу на сталі вирази, як-от веньянізми та чен'юї, які підкреслюють формальність і професійний стиль комунікації.

Отже, проведений аналіз структури "топік-коментар" показав її важливість як одного з ключових методів у дослідженні граматики китайської мови. Ми довели, що ця структура відіграє значну роль в офіційно-ділових текстах, де важливими є чіткість, лаконічність і ефективність комунікації. Структура "топік-коментар" не тільки допомагає організувати інформацію, розмежовуючи відому та нову частини, але й забезпечує логічність і послідовність викладу, що робить її незамінною в офіційній комунікації, зокрема в ділових листах. Дана структура сприяє тому, що текст є зрозумілим для читача, навіть у складних юридичних чи ділових документах, де важливо мінімізувати можливість двозначностей та підвищити чіткість комунікації.

摘要

主题: 现代汉语公文文本中"主题-述语句式"的功能特点。

目的: 研究汉语公文文本中"主题-述语句式", 特别是在商业信函中的应用, 并分析其在构建清晰且高效的交流中的作用。

研究对象: 汉语公文文本中的"主题-述语"句式。

研究材料: 汉语公文体的商务信函。

内容:

- 现代语言学研究中的"主题-述语"句式
- 功能体裁的概和现代汉语语言学中功能体裁的研究
- 现代汉语公文体的特点
- 现代研究中的句子信息结构在"主题-述语"句式中的应用
- 功能语言学在汉语公文文本研究中的方法
- 公文文本中"主题-述语"句式的句法层面
- 汉语公文文本中"主题-述语"句式的语法特点

这项工作的主要结果表明, 在公文文本中, 尤其是在表达感谢、请求或祝愿时, 常常出现没有主题的句子, 此时主要信息通过述语部分传达。主题可以充当主语的角色, 也可以与主语分离存在, 有时甚至出现没有主题或主语的句型。在复合句中可能只有一个主题词, 也可能句子的不同部分有几个主题词。主题可以通过名词、时间、方位、介词短语, 甚至形容词短语来表达。指代现象是确保公文文本连贯性的关键元素。已知信息和新信息的现象也非常重要, 通常主题代表已知信息, 述语部分对其进行扩展或细化。此外, 文言词汇和成语等固定表达方式进一步强化了公文文本的正式性和专业性。

因此，对"主题-述语"句式的分析显示了这个结构作为汉语语法研究的重要方法之一的重要性。我们证明了这一结构在公文文本中发挥着重要作用，在这些文本中，清晰、简洁和高效的交流尤为重要。"主题-述语"句式不仅有助于组织信息，划分已知和新信息，还能确保内容的逻辑性和连贯性，使其在正式交流中不可或缺，尤其是在商务信函中。

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Алексенко, С. Ф. (2020). *Конкретно-наукові методи лінгвістичних досліджень: Методичні матеріали для студентів I курсу магістратури факультету іноземної та слов'янської філології*. Суми: Сум ДПУ імені А. С. Макаренка.
- Дудик П. С., (2005). *Стилістика української мови*. Київ: Академія.
- Ємельянова Д. В., (2021). *Навчання ділового листування китайською мовою учнів старших класів загальноосвітніх шкіл*, 16, 230-236.
- Зарицький, М. С. (2001). *Стилістика сучасної української мови: Навчальний посібник*. Київ: Парламентське видавництво.
- Коломієць, І. І. (2019). *Стилістика української мови (Теоретичні основи стилістики. Художньо-виразові засоби мовлення): навчально-методичний посібник для студентів-філологів закладів вищої освіти*. Умань: Візаві.
- Кочерган, М. П. (2010). *Загальне мовознавство*. Київ: Академія.
- Марчук, Л. М., & Попович, А. С., (2017). *Стилістика української мови: навчально-методичний посібник*. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка.
- Мацько, Л. І. (2003). *Стилістика української мови*. Київ: Вища школа.
- Селіванова, О. О. (2008). *Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми*. Полтава: Довкілля-К.
- Шевченко О. (2011). *Поняття стилю в сучасному китайському мовленні: на матеріалі ділових паперів*, 54, 196-202.
- Bateman, J. A., edited by Bartlett, T., & O'Grady, G. (2017). *The Routledge Handbook of Systemic Functional Linguistics: The place of systemic functional linguistics as a linguistic theory in the twenty-first century*. Abingdon: Routledge.
- Chao, Y. R. (2011). *A grammar of spoken Chinese*. Beijing: The Commercial Press.
- Eggins, S. (2004). *An Introduction to Systemic Functional Linguistics*. London: Continuum.
- English Information Structure. Відновлено з (<https://www.scribd.com/document/95952427/English-Information-Structure>)

- Gurdeep, S. Systemic Functional Linguistics. Відновлено з (https://www.academia.edu/13998941/An_Introduction_to_the_Systemic_Functional_Linguistics)
- Halliday, M. A. K. (1970). *Language Structure and Language Function*. Harmondsworth: Penguin.
- Halliday, M. A. K. (1975). *Learning How to Mean: Explorations in the Development of Language*. Oxford: Elsevier.
- Halliday, M. A. K. (1978). *Language as Social Semiotic: The Social Interpretation of Language and Meaning*. London: Arnold.
- Halliday, M. A. K. (1985). *An Introduction to Functional Grammar*. London: Edward Arnold.
- Halliday, M. A. K., & Matthiessen, C. M. I. M. (2014). Halliday's Introduction to Functional Grammar, fourth edition. Abingdon: Routledge.
- He, W. (2019). Systemic functional linguistics thoughts: Their origin, change, integration and development. *Beijing Foreign Studies University*, 51(2), 212-320.
- Li, Ch. N., & Thompson, S. A. (1981). *Mandarin Chinese: a Functional Reference Grammar*. Berkley: Univ. of California Press.
- Li, W., Zhu, H., & Li, Y. (2001). Interpersonal harmony and textual coherence in Chinese business interaction. *Journal of Cross-Cultural and Interlanguage Communication, Multilingua*, 20(3), 285–311.
- Shi, D. (1998). The nature of Chinese topics. *Modern Foreign Languages*, 2, 40-50.
- Shi, D. (2000). Topic and topic-comment constructions in Mandarin Chinese. *Language*, 76(2), 383-408.
- Wang, J. (2019). Chinese business communication. In J. Wang (Ed.), *The Routledge Handbook of Chinese Discourse Analysis*. London: Routledge, 325-338.
- Zhu, Y. (2000). Rhetorical moves in Chinese sales genres, 1949 to the present. *The Journal of Business Communication*, 37(2), 156-172.
- Zhu, Y. (2005). *Written communication across cultures: A sociocognitive perspective on business genres*. Amsterdam: John Benjamins.
- Zhu, Y., & Hildebrandt, H. W. (2013). Effective persuasion of international business sales letters. *Management International Review*, 53(3), 39-418.

赵元任著. (1979). 汉语又语语法. 北京: 商务印书馆出版.

陈望道. (1997). 修辞学发凡. 上海: 上海教育出版社.

中国社会科学语言研究所词典编辑室编. (2005). 现代汉语词典 (第5版) . 北京: 商务印书馆.

张宗原. (2006). 国际商务应用文的历史沿革. 国际商务研究, 4, 57-61.

王希杰. (2012). 汉语修辞学. 北京: 商务印书馆.

黄伯荣 & 廖序东. (2017). 现代汉语. 北京: 高等教育出版社.

吴礼权. (2020). 现代汉语修辞学. 北京: 复旦大学出版社.

中文商务电子邮件范文6篇. Відновлено з <https://fanwen.haociwen.com/article/405.html>

商务文书样本(中文部分). Відновлено з https://www3.cuc.ac.jp/~zhao/shangwu_wenshu_gb.htm